

RUDAR

Glasilo Rudnika lignita Velenje

LETO XXVI

PETEK, 24. APRIL 1992

ŠTEVILKA 4

O našem varstvu okolja, varstvu pri delu in še čem

Za

prvi maj

Delo je miru in sreče izvir. Delu čast in oblast. Delo krepi človeka. Kdor je delazmožen in delati noče, naj strada.

To so le štirje od mnogih slovenskih pregovorov o delu, zadnji malo popravljen. Če verjamemo, da so pregovori nastali med ljudmi iz njihovih izkušenj, potem lahko tudi verjamemo, da je bilo delo med ljudmi vedno velika vrednota. Da so bili vedno v časih pridni, delavni ljudje in zaničevani delomrzneži!

A moderni časi so postavili na glavo že marsikateri pregovor. Tudi navedene in njim podobne pregovore o delu. Pri nas in v svetu so že cele armade brez-delnežev, ljudi brez-dela, pa čeprav bi gotovo večina njih zelo rada delala. Na drugi strani je ogromno ljudi zaposlenih, a kljub temu premnogi od njih stradajo. Domala povsod po svetu velja tudi, da ljudje, ki delajo, nimajo velike časti in še manj oblasti. In kljub temu ljudje za delo prosijo.

Med nedavno generalno stavko pri nas je imel neki Mariborčan v rokah napis "Ne delamo, da bi delali!"

Delo! Za vse, kar bi v naši mladi državi bilo treba z delom in umom postoriti, bi bilo tudi "dva milijona pridnih delovnih rok (in milijon umnih glav)" premalo – je pred dvema letoma pisalo na nekem predvolilnem plakatu.

Dva milijona! Po podatkih Zavoda Republike Slovenije za statistiko je bilo letos konec januarja v našem gospodarstvu in negospodarstvu, v družbenem in zasebnem sektorju skupaj, zaposlenih (le) 676 911 delavcev! Torej slab poldrugi milijon delovnih rok.

Morda, če bi roke teh ljudi bile pridne in glave umne, bi toliko zaposlenih pri nas bilo dovolj – in ne bi bilo žalostne situacije, da že okrog 95 tisoč ljudi pri nas svoje pridnosti in delavoljnosti nima niti priložnosti pokazati in dokazati.

Delo! Rdeči nageljni! Praznik dela! Praznik vseh tistih, ki si s poštnim delom (še) lahko služijo kruh, in praznik tistih, ki bi se tem prvim srčno radi pridružili... Praznik zato, da bi delo spet imelo čast in oblast, da bi bilo spet miru in sreče izvir, da bi stradali le tisti, ki bi lahko, pa nočejo delati.

(Diana Janežič)

Potujoča senca – fotografija Lada Jakše iz obzornika Prešernove družbe SRCE in OKO, april 1990

V letu 1987, ko je v naši občini šlo proti vrhuncu svoje moči in vpliva gibanje za varstvo okolja, je v njenem centru Velenju bil tudi X., torej jubilejni, republiški posvet o varstvu pri delu.

Vzrok enega in drugega - "vrhovanja" moči in vpliva gibanja za varstvo okolja v naši občini in organiziranja jubilejnega republiškega posveta o varstvu pri delu v njenem centru Velenju – je bil eden in isti.

Zaradi še tudi v letu 1986 državno, sistemske ali družbenopolitično – kakor koli hočete – vsiljenega čezmernega izkoriščanja rudarsko – elektroenergetskih proizvodnih zmogljivosti v naši občini (RLV je v letu 1986 obratoval še 281 1/3 dneva in pridobil 5 milijonov 500 ton

premoga in temu ustrežna je bila tudi proizvodnja električne energije v TEŠ – 3 448 GWh) je namreč v letu 1987 v občini zavrelo in jo zedinilo. Takó zedinilo, da so vsi zbori njene skupščine julija tega leta sprejeli znani sklep o zmanjšanju izpustov žveplovega dioksida iz TEŠ. Sprejetju tega sklepa pa je oktobra tega leta, kot neke vrste sklep prireditelj ob občinskem prazniku, sledilo še organiziranje jubilejnega X. republiškega posveta o varstvu pri delu v Velenju – s poudarkom na varstvu okolja kot nadvse pomembnem činitelju humanizacije, se pravi človečenja, delovnih in splošnih življenjskih razmer delavcev!

Dalje na drugi strani!

NAPREJ V ŠTEVILKI

STRAN 5: Novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, STRAN 7: Z zadnje redne seje delavskega sveta našega rudnika, Obvestilo LB – Splošne banke Velenje, d.d., Odšli so v pokoj, STRAN 8: Portret, STRAN 9: Šport in rekreacija, STRAN 10: Humor, STRAN 11: Tako je pač vedno bilo, Popravki, Poiskati si bomo morali ustreznega sogovornika..., STRAN 15: Izobraževanje v sporazumevanju za vodenje, Osebnostna uspešnost – uspešnost podjetja, Kako proizvajamo?, STRAN 16: Nagradna križanka za 1. maj

Že marca tega leta pa so imeli predstavniki velenjske mladine ob sprejemu štafete mladosti znotraj RLV razgovor z dr. Petrom Novakom o njegovi knjigi Ekologija, energija, varčevanje in med njim povedali, da odločno nasprotujejo izgradnji še kakšnega energetskega proizvodnega giganta brez sočasnega uresničenja projektov za zaščito njegovega okolja pred onesnaževanjem in uničenjem. Na kratko rečeno, celotni občini je bilo dovolj žrtev v okolju, pri zdravju in delovnih zmogljivostih delavcev zaradi prenapetega izkoriščanja proizvodnih zmogljivosti RLV in TEŠ. In to za vsako, takrat še kar iz Beograda diktirano ceno.

Sploh je bila takrat v občini živa zahteva, da družba, zdaj bi rekli država, prizna vse stroške, celotno družbenogospodarsko ceno pridobivanja premoga v RLV in proizvodnje elektroenergije v TEŠ. Torej tudi za sanacijo poslabšanega okolja zaradi rudarsko-elektroenergetske dejavnosti in za ekološko sanacijo tehnoloških postopkov v tej dejavnosti ter za razreševanje nakopičene invalidske problematike v njej in družbenogospodarskih razvojnih problemov, ki sta jih občini in še posebno njenemu centru Velenju povzročila svojevrstna sestava in rast prebivalstva zaradi družbeno forsiranega industrijskega razvoja RLV in TEŠ.

Naše varstvo pri delu

Pred desetimi leti Sizifovo delo

Verjetno se nekateri spomnite starogrške zgodbe o ustanovitelju in kralju Korinta Sizifu, ki pripoveduje, da je Sizif izblebetal ljubezenske naklepe vsemogočnega boga Zeusa. Bil zato kaznovan tako, da je Zeus nadenj poslal Smrt. Vendar prebrisani Sizif se ji ni uklonil. Vkoval jo je v verige. In iz njih jo je rešil šele Zeusov božanski sin Hermes, ki je izpolnil tudi nalogo, da je premeteni Sizif nazadnje le bil kaznovan... S silo ga je odvedel v spodnji svet, da tam vali težko skalo na vrh visokega hriba, a se mu vsakokrat, ko je z njo pri vrhu, izmuzne in se skotali navzdol...

Takšno je torej Sizifovo delo, prazno, naporno delo brez konca in upanja na uspeh.

In takšno se je pred desetimi leti tudi delavcem naše službe za varstvo pri delu zdelo njihovo delo. Saj je takrat tedanji vodja

Torej je visela v zraku že zahteva, da bi družba priznala občini nekakšno rento, posebni dohodek, zaradi forsirane rudarsko-elektroenergetske dejavnosti v njej za vsako ceno. Vendar že v letu 1987 se je ves politični sistem začel zelo kaotično, neurejeno, preusmerjati v strankarskega in gospodarski sistem zelo neurejeno v tržnega. In zaradi tega je vse domače gospodarstvo razen "kramarjev" začelo stagnirati. V RLV tako, da je število obratovalnih dni z 281 1/3 v letu 1986 padlo na 269 v letu 1987 in, ustrezno temu, odkop premoga v njem s 5 milijonov 500 ton na 4 702 900 ton.

Ta preobrat je tudi našo občino razedinil. Pa ne samo občino, tudi pristaše gibanja za varstvo okolja v njej. Junija leta 1988 so sicer še bili toliko enotni, da so ustanovili ŠED-Šaleško ekološko društvo.

Vendar že na ustanovnem sestanku društva so njegovi ambicioznejši člani "dali vedeti", da "ciljajo" dlje od gibanja za varstvo okolja in ekologov in ekologistov. Namreč, da se želijo formirati v stranki, ki bi se borila za politično pozicijo, za oblast – da bi lahko "vedrili in oblačili".

Da "zeleni" ne bi več le sanjali o "brezmadežnem okolju" – ali bolj ustrezno njihovem vedenju povedano: da "brezmadežni" ne bi več le sanjali o "zelenem okolju"!

naše službe za varstvo pri delu dipl. ing. rud. Vinko Preložnik v pogovoru za naše glasilo dejal:

"Velikokrat imam občutek, da delavci v naši službi opravljamo Sizifovo delo. Število poškodb delavcev pri delu v našem rudniku namreč nezadržno raste, kljub našim velikim naporom, da bi ga zmanjšali."

To je povedal s tole preglednico pred sabo:

LETO	Število zaposlenih	Število poškodb	Proizvodnja RLV v tonah premoga
1979	4 449	1 070	4 515 000
1980	4 752	1 150	4 702 000
1981	4 906	1 266	5 001 000

Glede na prejšnje leto je torej v tem triletnem obdobju naraslo:

v letu 1980

- število zaposlenih za 300 ali 6,8 %
- število poškodb za 80 ali 7,5 %
- proizvodnja premoga za 187 000 ton ali 4,1 %

v letu 1981

- število zaposlenih za 154 ali 3,2 %
- število poškodb za 116 ali 10,1 %
- proizvodnja premoga za 299 000 ton ali 6,4 %

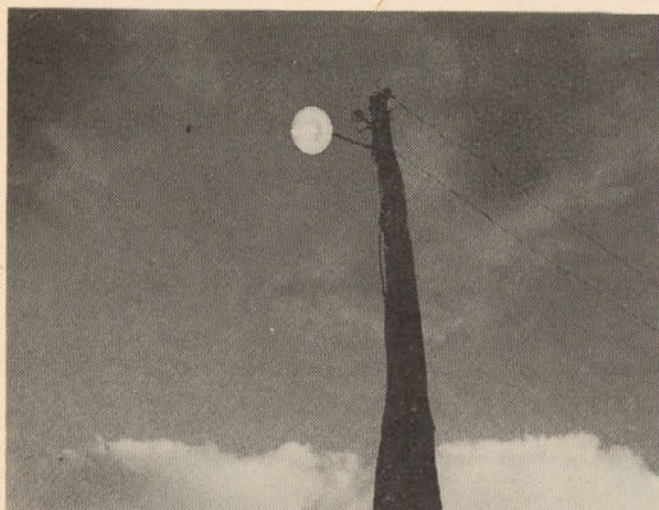
Iz te preglednice lahko sami presodite, koliko je že samo glede na število poškodb delavcev pri delu bilo smiselno letno proizvodnjo RLV forsirati proti petim milijonom ton premoga in še čez.

Takšni preglednici za obdobje 1990 – 1991!

LETO	Število zaposlenih	Število poškodb	Proizvodnja RLV v tonah premoga
1990	5 189	627	4 210 000
1991	4 623	525	3 906 000

Pomladne vode – fotografija Miroslava Zdovca iz obzornika SRCE in OKO, januar 1989

Razsvetljeni dan – fotografija Lada Jakše iz obzornika SRCE in OKO, april 1990

Upad v letu 1991 glede na prejšnje leto:

- števila zaposlenih za 566 ali 10,9 %
- števila poškodb za 102 ali 18,0 %
- proizvodnje premoga za 304 000 ton ali 7,2 %

— — —

Pred desetimi leti je ing. Preložnik v pogovoru za naše glasilo – 29. 10. 1982 – povedal tudi:

– Septembra to leto se je v našem rudniku pripetila tudi nesreča pri delu s smrtnim izidom.

Vrstni red vzrokov za poškodbe pri delu v RLV v preteklem letu, 1981, pa je takle:

- neprimerna organizacija dela za 800 poškodb ali 63,2 %
(v letu 1991: za 332 ali 63,2 %)
- napornost jamskega delovnega okolja za 309 poškodb ali 24,4 %
(v letu 1991: za 117 ali 22,3 %)
- osebni faktor za 157 poškodb ali 12,4 %
(v letu 1991: za 16 ali 3,0 %; za 60 ali 11,5 % vzroki neznani)

Poleg stopnjevanje rasti števila poškodb pri delu se podaljšuje tudi povprečni bolniški dopust na poškodbo pri delu, kar je razvidno iz tehle podatkov:

leto 1978	16,24 dneva b.d./poškodbo
leto 1981	18,38 dneva b.d./poškodbo
1. polletje 1982	19,31 dneva b.d./poškodbo

ZAHVALA

Hvala sindikatu RLV za darovani venec, sodelavcem v rudarski projektivni in hidrogeološki službi RLV pa za denarno pomoč ob smrti moje mame Marije Maršnjak.

Suzana PETEK

Dolžina povprečnega bolniškega dopusta na poškodbo v preteklih dveh letih pa je bila:

leto 1990	22,2 dneva
leto 1991	25,9 dneva

Pri tem so upoštevane vse poškodbe zaposlenih, tudi na poti na delo in z dela, ki so res tudi imele za posledico bolniški dopust poškodovancev (v letu 1990 – 627 poškodb, v letu 1991 – 542 poškodb).

Še druge navedbe inženirja Preložnika pred desetimi leti o našem varstvu pri delu

Zaposleni delavci v jeseni 1982 v naši službi za varstvo pri delu:

- vodja službe
- en varnostni inženir z odgovornostjo za ugotavljanje vseh vrst nepravilnosti v varstvu pri delu v jamskem delu rudnika
- devet varnostnih tehnikov in od njih:

- a) po eden za skrb za varno delo na elektro in strojnem področju
- b) eden za skrb za varno delo v zunanjih dejavnostih rudnika
- c) štirje za kontrolo uresničevanja varnostnih predpisov v jamskih obratih
- č) eden za opravljanje dela referenta za zdravstveno preventivo zaposlenih
- d) eden za opravljanje dela referenta za požarno varnost

Delo zaposlenih v službi za VPD

V jamah rudnika so opravili (v letu 1981) 250 tehničnih pregledov in pri njih ugotovili 1269 pomanjkljivosti z vidika varnosti pri delu. Poleg tehničnih pregledov so opravili 67 obhodov jamskih prostorov in med njimi zbrali 347 pripomb.

V zunanjih obratih rudnika so opravili 31 tehničnih pregledov in pri njih ugotovili 147 pomanjkljivosti z vidika varnosti pri delu.

Predstavniki republiškega rudarskega inšpektorata pa so se v letu 1981 mudili v RLV vsi skupaj kar 60 delovnih dni in za odpravo ugotovljenih po-

manjkljivosti v varstvu pri delu v teh dnevih izdali rudniku 352 nalogov.

Analiza pojavnosti poškodb pri delu v RLV za leto 1981 je pokazala, da se je v tem letu pripetilo največ poškodb v 5. uri 8-urnih delavnikov (leto prej v 6. uri), glede na dni v tednu v torkih (tudi leto prej), glede na delovne izmene pa v dopoldanski izmeni, torej po številu delavcev najmočnejši. Glede na delovni staž zaposlenih pa so pri poškodbah prednjačili zaposleni z delovnim stažem od 1 – 5 let. Torej ne zaposleni delavci novinci, na novo zaposleni, ki jih je bilo v letu 1981 zaradi velikega odliva delavcev kar 1269.

Ti delavci mogoče niso prednjačili pri poškodbah, v nasprotju s splošno razširjenim mnenjem glede pojavnosti poškodb pri njih, zaradi tega, ker smo zanje skrbno pripravili uvajalne seminarje v delo.

Na splošno pa je tedanji vodja službe za VPD glede VPD v rudniku takrat menil:

– Niti služba za VPD niti nadzorno-tehnično osebje, ki sta najbolj odgovorna za varnost pri delu naših delavcev, ne moreta dovolj uspešno vplivati na njihovo varnost pri delu, in sploh, če sami zanjo nič ne storijo.

Poleg uvajalnih seminarjev za nove delavce vsako leto organiziramo preverjanje znanja iz predpisov in ukrepov za varstvo pri delu za nadzorno-tehnične delavce in sistematične zdravstvene preglede zaposlenih. In tudi to dvojje dosti

stane, poleg sredstev, ki jih zaposleni imajo in dobivajo za osebno zaščito pri delu.

Vendar bolj kot delavci sami nihče ne bo skrbel za njihovo varnost pri delu in zdravje.

Kadar se delavec pri delu poškoduje, običajno gre tudi na bolniški dopust. Zelo malo je takih delavcev, ki zaradi poškodbe pri delu ne gredo na bolniški dopust. Zakaj bi pa tudi ne šli! Saj ko gre za poškodbo pri delu – torej za takó imenovano A nezgodo – delavec za dni bolniškega dopusta dobi ne le enak osebni dohodek, kot če bi hodil na delo, ampak mu zavarovalnica izplača še zavarovalnino. V rudarstvu nekaterih drugih držav tega ni. Kadar gre za poškodbo pri delu zaradi neprimerne organizacije dela ali osebnega faktorja, delavec za dni bolniškega dopusta dobi občutno manjši zaslužek, kot če bi delal. Zato imajo delavci v rudnikih na Zahodu tudi veliko manj poškodb pri delu kot delavci v naših rudnikih.

Glede tega bomo pri nas čimprej morali nekaj storiti. Lani smo zaradi bolniških dopustov, ki so jih imeli zaposleni po poškodbah pri delu, izgubili 23 tisoč dni.

Iz novega zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

Podjetja, zavodi, druge organizacije in zasebniki (delodajalci) morajo svojim delavcem zagotoviti:

- da so delovni čas, organizacija dela in delovni proces prilagojeni telesnim in duševnim sposobnostim delavcev
- da so delovna mesta, stroji in oprema, ki so pod njihovim nadzorom, poškodbeno varni in brez nevarnosti za zdravje
- da kemične, fizikalne in biološke sestavine, ki so pod njihovim nadzorom, niso nevarne za zdravje in okolje, kadar so izvedeni določeni varnostni ukrepi
- ustrezno zaščito in opremo,

kjer sta potrebni, da bi se, kolikor je mogoče, preprečila nevarnost nesreč ali škodljivih posledic za zdravje

– pravočasno in ustrezno obveščeno o nevarnostih za zdravje pri delu, svetovanje o zdravju, varnosti, higieni dela, ergonomiji (deloslovju) ter osebnih in kolektivnih varnostnih sredstvih

– preventivne zdravstvene preglede (predhodne, obdobje in specialne) v zvezi z delazmožnostjo in v skladu s posebnimi predpisi

– nadomestila osebnega dohodka med začasno zadržanostjo od dela zaradi bolezni ali poškodbe do 30 dni

– ukrepe za preprečevanje in odkrivanje poklicnih bolezni ter za preprečevanje poškodb pri delu in ustrezno prvo pomoč

– ukrepe za utrjevanje zdravja delavcev, ki so pri delu izpostavljeni posebnim nevarnostim za zdravje, vključno z dodatnimi aktivnimi odmori med delom pri posebnih obremenitvah in tveganjih pri delu.

R.B.

Modre misli

Specialist je zdravnik, ki je zmanjšal svojo nesposobnost samo na enem področju.
(Pitigrilli)

Optimist je človek, ki vidi kozarec na pol poln, pesimist pa tisti, ki ga vidi na pol praznega.
(Vasquez)

Nestrpnost je najtežji od vseh grehov.
(F. Kafka)

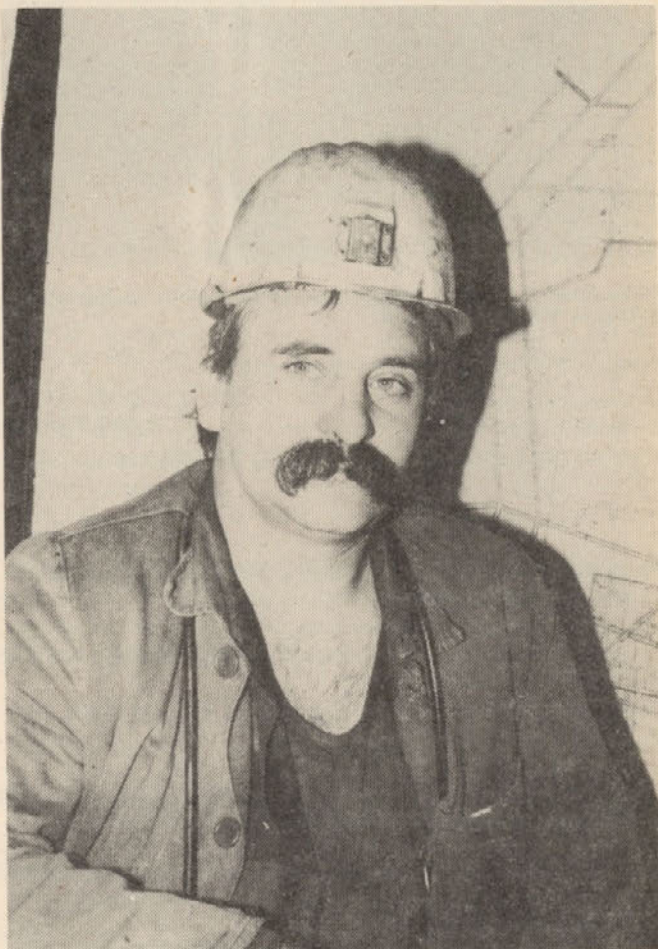
Laži in prevare so gotovina življenja.
(T. de Barville)

Jesti je eden od štirih ciljev človeškega življenja; kateri so drugi trije, nisem nikoli ugotovil.
(M. Montaigne)

Filozofija je mlin pameti, ki se vrti okoli sebe.
(F. Mazzina)

Dve stvari me presenečata: inteligentnost živali in podivjanost ljudi.
(T. Bernard)

Eden izmed naših rudarjev – Srečko Brajliah, kombajnist z odkopa Dowty na koti – 50 severnega dela jame Preloge – v pomenku za glasilo o varstvu pri delu v RLV:

Z mehaniziranjem proizvodnje in modernizacijo RLV nasploh so predpisi in ukrepi na področju varstva pri delu v RLV postali veliko bolj natančni in strogi in več jih je, kot jih je bilo včasih.

Zaradi občutnega povečanja števila nezgod pri delu je prejšnji mesec naše čelo imelo prvi skupno obravnavo nezdod za vse, ki delajo na čelu. Redne mesečne obravnave nezdod po jamskih obratih, ki se jih od jamskih delavcev udeležujejo le gospodarji čel, strelci in nadzornotehnični delavci, pa so v našem rudniku že tako v navadi leta in leta. Nekaj takšnih obravnave nezdod sem se udeležil tudi jaz, ker zdaj že precej časa zamenjujem gospodarja čela, kadar je na kakšnem dopustu, svoj čas pa sem bil strelec v rezervi.

Pri delovnem času se nam, ki delamo izmzensko, poznajo spremembe v varstvu pri delu zadnja leta le bolj toliko, kolikor imamo manj delovnih dni, kot smo jih imeli pred leti, pri organizaciji dela in delu samem pa kar precej.

Delovna mesta imamo zdaj v jami dobro urejena. Enako tudi pohodne poti. In za zdaj še tudi stroje in drugo opremo. Kako bo z urejenostjo vse opreme v jami še, če bo rudniku še dolgo primanjkovalo denarja za obnavljanje in posodobljanje opreme ter nabavo rezervnih delov, pa ne vem. Zastojev v proizvodnji zdaj zaradi tega, da rudnik ne bi mogel nabaviti niti najnujnejših rezervnih delov, še ravno ni, se pa že precej opazi, koliko je treba intervenirati in kombinirati, da se kakšen stroj popravi.

Zaščito in opremo za preprečevanje možnih nesreč v jami in škodljivih vplivov na zdravje zaposlenih imamo v našem rudniku še tudi kar dobro zagotovljeni. Le glede v podjetju izdelanih delovnih čevljev za nas rudarje bi pripomnil, da so ali nekvalitetno izdelani ali pa izdelani iz nekvalitetnega materiala.

Kar se tiče možnosti jamskih nesreč, pa lahko rečem, da v našem delu jame ni posebnih problemov, v južnem delu jame Preloge, na koti – 45, pa so.

Socialni delavec Dušan Zapašek
in naše kadrovske-socialne službe vam predstavlja

NOVI ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

Skupščina Republike Slovenije je letos sprejela novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Ta zakon se v marsičem bistveno razlikuje od prejšnjega in je začel veljati že prvega ta mesec. Zato vam ga bomo v povzetku, razdeljenem na več delov, predstavili v Rudarju.

I. del

OBVEZNO ZAVAROVANJE

Delavci, obrtniki, kmetje, umetniki in kulturni delavci, državljani v svobodnih poklicih, duhovniki in drugi verski uslužbenci, vrhunski športniki in šahisti, osebe, ki prejema denarno nadomestilo zaradi brezposelnosti, in osebe, ki opravljajo javna dela, osebe, ki med prestajanjem zaporne kazni delajo s polnim delovnim časom, ter še nekatere kategorije zavarovancev, so vsi vključeni v enotni sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Zakon navaja zavarovance, ki so obvezno zavarovani za vse oblike zavarovanja.

Nekatere kategorije zavarovancev, na primer obrtniki, umetniki, državljani v samostojnih poklicih, duhovniki in drugi verski uslužbenci, kmetje, vrhunski športniki in šahisti ter osebe, ki so prostovoljno vključene v zavarovanje, se lahko zavarujejo za ožji obseg pravic.

Ti zavarovanci nimajo pravice do odmere pokojnine od najnižje pokojninske osnove, do odpravnine in oskrbnine, do varstvenega dodatka, do predčasne pokojnine, do delne pokojnine, pravic na podlagi II. in III. kategorije invalidnosti, pravice do invalidnine, dodatka za pomoč in postrzebo in dodatka za rekreacijo upokojujencev.

Premogov prah?

Z njim opravimo tako, da premog na vsakem presipu v smernih odvoznih progah močimo z vodo.

Za naše čelo je še največji problem, da jamski pritiski radi stisnejo križišče in dvigujejo TOT, težki odkopni transporter.

Jamski delavci imamo tudi redne letne sistematične zdravstvene preglede, s katerimi pa je tako, da če kdo pri njih kar molči in nič ne pove, kakšne zdravstvene težave mogoče ima, od njih tudi nima kdove kakšne koristi.

Za strelce, recimo, pa so to pregledi, ki so že tudi kar precej specialistični.

Bolniški dopusti! Slabo so plačani, a kaže, da nekateri še kar radi gredo na bolniški dopust; posebno tisti z dobrimi možnostmi za postranska dela in zaslužke. So tudi takšni, ki so celo leto na bolniškem dopustu, ali upravičeno, pa je pri nekaterih vprašanje.

Glede obolenj, ki se rudarjem priznavajo za poklicne, pa bi pripomnil, da, recimo, ni prav, da rudar, ki se drugače počuti zdravega, ga pa kdaj tako zgrabi v križu, da mora na bolniški dopust, dobi potem navadno boleznino, ne 100-procentno.

Jaz z zdravjem resda še nimam težav, a drugi mojih let, in še mlajši, jih imajo.

Nekateri izrabljajo tudi možnost za vključevanje v naše programe zdravstveno preventivnih aktivnosti in se bojda potem nekaj časa

Določene osebe pa so zavarovane samo za posebne oblike zavarovanja, to je invalidnost, telesno okvaro ali smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni.

PROSTOVOLJNA VKLJUČITEV V ZAVAROVANJE

Državljeni Republike Slovenije, ki so dopolnili 15 let starosti in niso obvezno zavarovani, se lahko prostovoljno zavarujejo.

Skupine, ki se jim omogoča ta oblika zavarovanja, so:

- osebe na šolanju na višjih ali visokih šolah ali na podiplomskem študiju
- osebe, ki služijo vojaški rok ali opravljajo naloge nadomestne civilne službe
- osebe, ki skrbijo za otroka, mlajšega od 7 let, ali za invalidno osebo, ki je nezmožna za samostojno življenje in delo
- osebe, ki opravljajo samostojno kmetijsko dejavnost in ne izpolnjujejo pogojev za obvezno zavarovanje
- osebe, ki so prijavljene kot iskalci zaposlitve pri zavodu za zaposlovanje
- osebe, ki bivajo v tujini kot zakonci ali kot izvenzakonski partnerji zavarovancev, ki so bili poslani na delo v tujino
- invalidi, zaposleni v varstvenih delavnicah
- osebe na strokovnem izpopolnjevanju ali na specializaciji po prenehanju obveznega zavarovanja
- lastniki zasebnih podjetij v Republiki Sloveniji
- osebe, zaposlene s krajšim delovnim časom, vendar le za razliko do polnega delovnega časa

PROSTOVOLJNA VKLJUČITEV V ZAVAROVANJE ZA DODATNI OBSEG PRAVIC

bolje počutijo.

Glede na delo na odkopih nekdanj, na klasičnih čelih, pa je delo na njih sedaj, ko so mehanizirani, seveda veliko drugačno. Tempo dela je bolj sproščen in dopušča več odmorov med delom. In takšnih fizičnih naporov kot nekdanj ni treba premagovati. Vsaj meni kot kombajnistu na odkopu ne.

Prvi maj?

Če vreme ne bo nagajalo, bom šel na Graško goro.

(Srečko Brajljeh se je rodil leta 1954 in letos že enaindvajseto leto dela v RLV, je povedal. Torej že od svojih zadnjih "najstniških let". Ima družino - ženo, zaposleno v tovarni go-spodinjske opreme Gorenje, in sina, starega enajst let.

Žena je podedovala hišo na Gorici pri Velenju in tako živijo pod svojo streho.

Kot delavec in rudar je Srečko že veliko izkusil. Saj delati je začel kot ne kvalificiran rudar in se je potlej ob delu moral vključevati v programe izobraževanja in opraviti predpisane izpite, da je napredoval po lestevici rudarskih poklicev do strelca in kombajnistu v jami.)

Osebe, ki morajo biti vključene v obvezno zavarovanje, se lahko prostovoljno zavarujejo za pridobitev dodatnih pravic iz starostne, invalidske in družinske pokojnine ter invalidnine. Zavarovalne premije in pogoji za pridobitev teh pravic se določijo s pogodbo.

STAROSTNA POKOJNINA

1) Pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine izpolni moški, ki dopolni pokojninsko dobo 40 let in je hkrati star 58 let, in ženska, ki dopolni pokojninsko dobo 35 let in je hkrati stara 53 let.

V obdobju od 1. 4. 1992 do 1. 1. 1998 se bo starostna meja povečevala tako, kot je določeno v tej preglednici, s tem da izpolnjena pokojninska doba ostaja enaka:

Obdobje	Moški-let	Ženske-let
1.4.-31.12.1992	-	-
1.1.-31.12.1993	55,5	50,5
1.1.-31.12.1994	56,0	51,0
1.1.-31.12.1995	56,5	51,1
1.1.-31.12.1996	57,0	52,0
1.1.-31.12.1997	57,5	52,5
od 1. 1. 1998 dalje	58,0	53

Kot je iz preglednice razvidno, v letu 1992 ob dopolnitvi pokojninski dobi za upokojitve še ni treba izpolnjevati pogoja glede dopolnjene starosti.

2) Pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine izpolni moški, ko dopolni starost 63 let in pokojninsko dobo najmanj 20 let, in ženska, ko dopolni starost 58 let in isto dolžino pokojninske dobe.

V obdobju od 1. 4. 1992 do 1. 1. 1997 se bo starostna meja postopoma povečevala tako, kot je določeno v tej preglednici:

Obdobje	Moški-let	Ženske-let
1.4.-31.12.1992	60,5	55,5
1.1.-31.12.1993	61,0	56,0
1.1.-31.12.1994	61,5	56,5
1.1.-31.12.1995	62,0	57,0
1.1.-31.12.1996	62,5	57,5
od 1.1.1997 dalje	63,0	58,0

3) Zavarovanec moški, ki nima dopolnjene pokojninske dobe 20 let, pridobi pravico do starostne pokojnine, ko izpolni starost 65 let, in ženska, ko izpolni starost 60 let ter ima hkrati najmanj 15 let zavarovalne dobe.

Sprašujete se, kaj pomeni po tem zakonu zahtevana starostna meja pri starostni upokojitvi za rudarje. Saj vemo, da rudarji odhajajo v redni starostni pokoj po dosedanji zakonodaji razmeroma mladi.

Za primer navajam rudarja, ki vse od izpolnjevanja 18. leta starosti dela na delovnem mestu, za delo na katerem se zavarovalna doba šteje s povečanjem 12 mesecev na 17 mesecev.

Tak rudar lahko odide v redni starostni pokoj po dosedanji zakonodaji ob izpolnitvi pokojninski dobi 40 let in star 46 let in 3 mesece. Za takega rudarja tudi po novi zakonodaji ne bo bistvene spremembe ob odhodu v pokoj. Saj se za zavarovance, ki opravljajo dela na

delovnih mestih, za delo na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, zahtevana starostna meja zniža, in sicer za toliko mesecev, kolikor znaša skupno povečanje zavarovalne dobe.

Če še vedno jemljemo za primer rudarja, ki si je po dosedanji zakonodaji pridobil pravico do redne starostne pokojnine, ko je dopolnil 40 let pokojninske dobe in ob tem dosegel starost 46 let in 3 mesece, prej navedeno pomeni, da se starosti 58 let, ki bi jo moral izpolnjevati po preteku prehodnega obdobja, to je od 1. 1. 1998 dalje, kar je hkrati tudi zgornja meja zahtevane starosti, odštet je 11 let in 9 mesecev, kolikor znaša skupno povečanje zavarovalne dobe, in tako dobimo starost 46 let in 3 mesece.

To pomeni, da zanj pri izpolnjevanju pogojev za redno starostno upokožitev po starem in novem predpisu ni nobene razlike. Do razlike lahko pride le, če delavec ne dela vseskozi na delovnih mestih, za delo na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, oziroma se mu stopnja povečanja spremeni.

Znižanje zahtevane starostne meje, in sicer za toliko mesecev, kolikor znaša skupno povečanje zavarovalne dobe, velja tudi za vse preostale zahtevane pogoje glede izpolnjene starosti, to je 63 let (moški) – 58 let (ženske) ali 65 let (moški) in 60 let (ženske). Izjema so le tisti zavarovanci, ki se jim zavarovalna doba šteje s povečanjem na osnovi najmanj 70-procentne telesne okvare oziroma specifičnega obolenja. Tem zavarovancem se starostna meja, ki je predpisana za pridobitev starostne pokojnine, zmanjša za eno leto za vsaka 4 leta dejansko prebita na takem delu.

Znižanje starostne meje ne velja za pridobitev pravice do predčasne pokojnine.

PREDČASNA POKOJNINA

Pravico do predčasne starostne pokojnine pridobijo zavarovanci: moški, ki so dopolnili najmanj 35 let pokojninske dobe in hkrati starost 58 let, in ženske, ki so dopolnile najmanj 30 let pokojninske dobe in hkrati starost 53 let.

Ta starostna meja se bo v obdobju od 1. 4. 1992 do 1. 1. 1997 postopoma povečevala.

Obvestilo Ljubljanske banke – Splošne banke Velenje, d.d.

BANKOMAT – ŠE ENA NOVOST V NAŠI BANKI!

V naši banki se pospešeno pripravljamo na uvedbo samopostrežnega dvigovanja denarja prek bančnega avtomata – bankomata, ki je že nameščen v naši ekspozituri na Rudarski cesti v Velenju.

V začetku bo ta avtomat namenjen samo imetnikom tekočih računov oziroma izdane bančne kartice pri naši banki. Vendar ker je za uporabo takšnega avtomata potrebna ne samo bančna kartica, ampak tudi izdana posebna tajna osebna številka, morate vsi, ki želite postati uporabniki našega bankomata, vložiti v naši banki zahtevek, da vam to številko izdamo.

Na bančnih okencih v naši banki že lahko dobite letake, na katerih je obrazec zahtevka za izdajo tajne osebne številke, ki vam bo skupaj z bančno kartico omogočila dvigovanje denarja prek našega bankomata.

vala tako, kot je določeno v tej preglednici:

Obdobje	Moški-let	Ženske-let
1.4.–31.12.1992	55,5	50,5
1.1.–31.12.1993	56,0	51,0
1.1.–31.12.1994	56,5	51,5
1.1.–31.12.1995	57,0	52,0
1.1.–31.12.1996	57,5	52,5
od 1.1.1997 dalje	58,0	53,0

Hkrati pa bo moral biti tisti, ki bo želel uveljaviti pravico do predčasne starostne pokojnine in bo izpolnjeval gornje pogoje:

– ali oseba, ki ji je delovno razmerje prenehalo zaradi stečaja ali redne likvidacije organizacije in mu ni možno zagotoviti druge zaposlitve

– ali oseba, ki ji je delovno razmerje prenehalo zaradi operativnih razlogov, po predpisih o delovnih razmerjih

družinske pokojnine opozoril le na tole.

Družinsko pokojnino lahko uveljavijo zakonec, otroci, starši, bratje in sestre, vnuki in drugi otroci brez staršev, če izpolnjujejo po zakonu predpisane pogoje za pridobitev pravice do družinske pokojnine.

Umrlj zavarovanec pa mora izpolnjevati te pogoje:

– če je zavarovanec umrl zaradi poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, pridobijo njegovi družinski člani ob izpolnjevanju pogojev, ki so potrebni zanje, pravico do družinske pokojnine ne glede na pokojninsko dobo zavarovanca

– ali, dopolnil je najmanj pet let zavarovalne dobe ali najmanj deset let pokojninske dobe

– ali, izpolnil je pogoje za starostno ali invalidsko pokojnino

– ali, užival je starostno ali invalidsko pokojnino

– ali, užival je pravico na podlagi preostale delovne zmožnosti.

Še to!

Nezaposlena vdova, ki ob zavarovančevi smrti nima lastnosti zavarovanke, pridobi pravico do družinske pokojnine, če je do zavaro-

Mrak...in sence – fotografija iz revije SRCE in OKO, junij 1990

– ali delovni invalid II. ali III. kategorije

– ali nezaposlen in v zadnjih 24 mesecih najmanj 12 mesecev prijavljen na zavodu za zaposlovanje kot iskalec zaposlitve

Predčasna pokojnina, ki bo odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo, se bo za vsako manjkajoče leto do predpisane starosti, ki velja za redno starostno upokožitev in znaša od 1. 1. 1997 dalje za moškega 63 let, za žensko pa 58 let, z m a n j š a l a z a 1 %.

Ko uživalec predčasne pokojnine dopolni predpisano starost, se mu pokojnina ne zmanjšuje.

Predpisana starost se šteje na dan uveljavitve predčasne pokojnine in se ne zvišuje.

V času uživanja zmanjšane pokojnine zavarovanec nima pravice do varstvenega dodatka.

DRUŽINSKA POKOJNINA

Pogoji za pridobitev družinske pokojnine se po tem zakonu ne spreminjajo. Zato bi glede

vančeve smrti dopolnila starost 45 let, sicer pa čaka na pravico do nje, če je dopolnila 40 let starosti.

Če ima družinski član hkrati pravico do družinske pokojnine in pravico do svoje starostne, predčasne ali invalidske pokojnine, se mu družinska pokojnina odmeri najmanj v višini najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo.

ODPRAVNINA IN OSKRBNINA

Vdova ali vdovec, ki po zakončevi smrti ni pridobil pravice do družinske pokojnine, pridobi pravico do odpravnine oziroma oskrbnine.

Vdova ali vdovec, ki ni v delovnem razmerju oziroma ni obvezno zavarovan, ima pravico do odpravnine v znesku šestmesečnega zneska družinske pokojnine, ki bi mu sicer pripadala.

Pravico do oskrbnine po prenehanju izplačevanja odpravnine, pa ima tista vdova ali vdovec, ki se v 90 dneh od dneva zakončeve smrti prijavi pri zavodu za zaposlovanje in izpolnjuje tudi premoženjske pogoje za pridobitev pravice do varstvenega dodatka.

Vdova ali vdovec ima pravico do oskrbnine najdlje 2 leti.

Z zadnje redne seje delavskega sveta našega rudnika

Poleg bolj ali manj pomembnih stalnih točk dnevnih redov rednih sej sta najpomembnejši točki dnevnega reda zadnje redne seje delavskega sveta RLV, enajste po vrsti, opravljene v sredo, 8. aprila, bili:

– odločanje o razpisu del in nalog poslovnega organa RLV

– odločanje o potrditvi predloga plana delitve sredstev sklada skupne porabe za letos

Glede razpisa del in nalog poslovnega organa se je delavski svet odločil za predlog naše splošno-pravne službe in priporočilo registrskega sodišča, da sedanje člane poslovnega odbora po izteku njihovega mandata (julija letos) imenujemo za vršilce dolžnosti članov poslovnega odbora za dobo enega leta. V tem obdobju naj bi namreč bila sprejeta Zakon o javnih gospodarskih zadevah in Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij, ki bosta trajno urejala imenovanje direktorjev in pomočnikov direktorjev takšnih podjetij, kot naj bi bil naš rudnik, to je državnih podjetij.

Predlog plana delitve sredstev sklada skupne porabe (predlog poslovnega odbora, po uskladitvi v sindikatu podjetja) je delavski svet, potem ko se je seznanil z njim, potrdil.

Plan oblikovanja in delitve sredstev sklada skupne porabe za letos temelji na cenah januarja letos ter določenih podjetniške kolektivne pogodbe, po njem pa naj bi razdelili skupno 190 milijonov SLT, in sicer takole:

regresiranje letnega oddiha	158 400 000
nagrade ob upokojitvi	3 000 000
nagrade ob delovnih jubilejih	7 000 000
preventivno zdravstveno varstvo	3 300 000
klimatska zdravljenja	1 000 000
solidarnostne pomoči	2 000 000
izobraževanje (predvsem študij ob delu)	2 200 000
kulturno življenje	400 000
rekreacija	800 000
financiranje progr. sindikata	400 000
drugo	11 500 000
– praznovanje 3. julija	5 000 000
– pogrebi	2 000 000
– rudarska godba	2 000 000
– dotacija društvom	2 500 000

Diana Janežič

UTRINKI

Če denar res ne prinaša sreče, potem ga vrnite!

J. Renard

Ne verjemite v čudeže – računajte z njimi!
Anonimus

Obvestilo Ljubljanske banke – Splošne banke Velenje, d.d.

NOVE OBRETNOSTNE MERE ZA TOLARSKO VARČEVANJE OBČANOV OD 1. 4. 1992 DALJE

	letne obrestne mere	mesečne obrestne mere
Tekoči računi občanov	97,79 %	5,75 %
Žiro računi občanov	97,79 %	5,75 %
Hranilne vloge na vpogled	97,79 %	5,75 %
Hranilne vloge, vezane nad 12 mesecev	311,32 %	12,29 %
Hranilne vloge, vezane nad 24 mesecev	318,86 %	12,45 %
Hranilne vloge, vezane nad 36 mesecev	326,41 %	12,62 %
Depoziti, vezani od 30 do 90 dni		
– depoziti do 50.000 SLT	288,67 %	11,77 %
– depoziti od 50.001 do 100.000 SLT	292,45 %	11,85 %
– depoziti nad 100.000 SLT	296,22 %	11,94 %
Depoziti, vezani nad 3 mesece		
– depoziti do 50.000 SLT	288,67 %	11,77 %
– depoziti od 50.001 do 100.000 SLT	292,45 %	11,85 %
– depoziti nad 100.000 SLT	296,22 %	11,94 %
Depoziti, vezani nad 6 mesecev	299,99 %	12,03 %
Depoziti, vezani nad 12 mesecev	311,32 %	12,29 %
Dovoljena prekoračitev stanja na TR	352,83 %	13,17 %
Nedovoljena prekoračitev stanja na TR	405,65 %	14,20 %

ODŠLI SO V POKOJ

Adolf KRUŠIČ, upokojen 20. marca

Rodil se je 30. maja 1942 v Čermožišah pri Žetalah v Halozah. Poročen z Majdo, rojeno Ružež.

Od 3. junija 1965 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificiran kopač pri zračanju v Jami zahod, upokojen pa je bil kot kvalificirani kopač invalid, zaposlen v Jamski mehanizaciji.

Izpit za kvalificiranega kopača je opravil leta 1972, dve leti prej pa za polkvalificiranega kopača.

Precej je sodeloval tudi pri udarniških delovnih akcijah in bil aktiven v političnih organizacijah ter v samoupravnih organih.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v RLV in še drugih priznanj.

Ivan NOVAK, upokojen 20. marca

Rodil se je 9. decembra 1949 v Žalcu. Poročen s Pavlo, rojeno Travnšek.

Od 16. septembra 1970 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot

nekvalificiran delavec pri jamskem transportu v Jami zahod, upokojen pa je bil kot vodja priprave v Pripravah.

Leta 1974 je opravil izpit za strežnika pri jamskih hidravličnih stiskalnicah za popravilo jeklenega ločnega podporja, leta 1976 izpit za kvalificiranega kopača, potem pa še izpit za kombajnjarja v jami in izpit za vodjo priprave.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v RLV.

Jozo PRGIČ, upokojen 20. marca

Rodil se je 12. maja 1944 v Jenjcu v BiH. Poročen z Ano, rojeno Krlhanko.

Od 17. aprila 1979 pa vse do upokojitve je

po poklicu gradbeni delovodja – opravljal gradbena delovodska in nadzorna dela v zunajjamski gradbeni dejavnosti RLV.

Sodeloval je tudi pri udarniških delovnih akcijah.

Med vojno je komaj 9 mesecev star izgubil očeta, od doma v svet pa je odšel star 12 let.

Miha PLEŠNIK, upokojen 20. marca

Rodil se je 9. septembra 1942 v Topolšici.

Od 20. maja 1983 je neprekinjeno delal v RLV in novem podjetju pri njem PLP Velenje. Zaposlil se

je kot polkvalificirani žagar v lesnem obratu RLV, upokojen pa je bil kot skupinovodja pri krojenju lesa v PLP Velenje.

R.B. – M.R.

PORTRET

Marjan Podrižnik, strojni vzdrževalec in inovator, zaposlen pri Zračanju

Za pogovor sem ga našla v delavnici v enem od objektov naše bivše tovarne EFE, ki jih zdaj uporablja obrat Zračanje.

Bilo je bolj naključje, da je bil Marjan zunaj jame. Čisto lahko bi se namreč zgodilo, da bi moral na najin dogovorjeni pomenek priti iz jame ali pa ga bi morala jaz poiskati kje v jami. Saj je vzdrževalec strojev Zračanja in mora zato svoje delo opravljati po vsej jami, veliko pa tudi zunaj nje.

Delo, ki ga opravlja, mu tudi "leži", kot pravimo, ker je delaven, uren, bistre glave, sem zvedela od drugih.

Venomer razmišlja, kaj bi lahko naredil drugače, boljše, enostavnejše, ceneje. Je pač že po naravi inovator. Vseh inovacij, ki jih je sam ali s sodelavci že ustvaril in bil za mnoge med njimi tudi nagrajen, se niti spomni ne več.

Nazadnje, na rednem letnem srečanju racionalizatorjev iz našega rudnika marca letos, je skupaj s še tremi soinovatorji bil nagrajen s srebrno diplomom RLV za inovacijo Stroj za omet.

Takole je opisal ta stroj, to inovacijo:

"Stroj za omet se uporablja za izdelavo izolacijskih plaščev jamskih prog. To je za zaščito jamskih prog pred požari in za zmanjšanje pritiskov v jami na proge.

Pred uvedbo tega stroja so delavci stene jamskih prog ometavali ročno. Torej počasi in z naporom. Ometavanje s tem strojem pa poteka hitro in enakomerno ter varno in lahko. Izračunana gospodarska korist od te inovacije znaša dobrih 18 milijonov SLT, v njej pa je upoštevan ugotovljeni ekonomski prihranek pri stroških za delo in materialnih stroških, nič pa škoda, ki bi jo povzročili požar ter stroški za sanacijo posledic požara, do katerega bi lahko prišlo, če bi kak izolacijski plašč bil izdelan še na stari način, ročno."

Ta stroj za omet pa bo bojda – vsaj za nekaj časa – Marjanova zadnja inovacija. Zakaj? Tole je povedal o tem zakaj:

"Inovacijska dejavnost v podjetju zame ni več zanimiva. Novi pravilnik o inovacijah je namreč na takšen, da inovatorja niti moralno ne

spodbuja k inovacijskemu delu niti ga zanj pravično nagraduje.

Naša skupina, recimo, je inovacijo Stroj za omet prijavila pred dvema letoma in bi zaradi tega to naše inovacijsko delo moralo biti obravnavano in nagrajeno že lani in še po starem pravilniku in bi tako vsak od nas štirih, ki smo pri njem sodelovali, bil upravičen do nagrade v vrednosti 30 000 DEM, ne pa, da je dobil le 30 000 SLT.

In tudi tole me pri obravnavanju inovacij v podjetju moti!

Ob prijavi naše inovacije Stroj za omet smo, recimo, morali njeni avtorji kar večkrat izračunati predvideno gospodarsko korist od nje, ker nam komisija za inovacije ni verjela, da bi lahko bila tako velika.

Ob tem pa naj povem še, da imam kot drugi inovatorji pomisleke glede realnosti izračunane gospodarske koristi od letos nagrajene inovacije pri nas z zlato diplomom; to je od inovacije Integralno obnavljanje zalog materiala. Resda sem tudi jaz dobil pojasnilo, da so zaradi te inovacije stroški pri obnavljanju zalog materiala manjši in da je ekonomski prihranek zaradi nje še drugje, a jaz imam še vedno pomisleke. Mislim namreč tudi kot potrošnik materiala iz zalog v RLV. Točneje povedano, na to, da na naročeni material delavci navadno še vedno zelo dolgo čakamo, oziroma ko ga najbolj potrebujemo, ga ni v zalogi, ko je nabavljen, pa velikokrat ni primeren.

Zgodilo se je že, recimo, da smo po štirinajstih dneh ali celo mesecu dni dočakali naročene vijake, a dobili namesto potrebnih 40-milimetrskih 60-milimetrske. A kaj smo si mogli pomagati, sami smo jih odrezali in jim nanovo vrezali navoje. Pa tudi pri drugih materialih se moramo včasih znajti, kakor vemo in znamo, ali pa nam delo stoji.

Kje je torej ekonomski prihranek od inovacije, o kateri govorim?"

Odgovora na slednje vprašanje Marjan niti ne pričakuje. Saj izkušnje so ga bojda že naučile, da se je najbolje zanimati samo za svoje delo, od dela drugih pa pogledati stran. Vendar zarečenega kruha se največ poje, pravijo. In Marjan je še trmast človek, in to tem bolj, čim bolj ga kdo ali kaj pri delu ovira. Te svoje lastnosti, trme, tudi ne more skriti. Odkrito je priznal, da največ tudi zaradi nje ni dokončal začetege šolanja za avtomehanika, čeprav je

imel sicer vse možnosti za to. Šele pozneje, takrat, ko je že nekaj let delal, je opravil poklicno šofersko šolo. Volana in ceste pa se je potem naveličal. Po devetih letih šoferskega dela, v moziškem komunalnem podjetju, to je bilo leta 1982, si je namreč poiskal zaposlitev v našem rudniku in je pri njem opravil tudi potrebne izpite, da je lahko pred sedmimi leti za upokojenim delavcem prevzel strojna vzdrževalna dela v Zračanju. To je dela, pri katerih mu priložnosti in možnosti za sproščanje njegovih inovatorskih sposobnosti ne manjka. Zdj mu je zmanjkalo le volje za to. Nasploh o tem meni:

"Navaden delavec sem. Delam pa rad in z veseljem. Inovator nisem zato, da bi si z inovacijami služil denar. K temu me silijo ideje, ki se mi porajajo, in moja natura, da moram vsako idejo takoj preizkusiti, realizirati. Če je kakšna stvar potem koristna za podjetje in če me je podjetje zanjo pripravljeno še nagraditi, je še toliko boljše. Vendar nagrada mora biti poštena.

Res, zelo sem razočaran zaradi nagrade, kakršno so nam izračunali za našo inovacijo Stroj za omet. Zato se tudi letošnjega srečanja racionalizatorjev v podjetju nisem udeležil. Pa tudi mnogo drugih inovatorjev iz podobnih razlogov ni bilo na njem.

O vsem tem se inovatorji precej pogovarjamo med seboj in tudi mnogi drugi pravijo, da so izgubili voljo, da bi si še kaj zamišljali in se trudili izmisliti.

Saj miroval ne bom," je Marjan slednjič le zatrdil in pridal: "Brez ukvarjanja z inovacijami ne zdržim, ne v podjetju ne doma."

Ko je že omenil dom, pa sem ga pripravila, da je še tole povedal o njem:

"V Lepi njeni pri Mozirju, kjer sem tudi rojen, sva si z ženo zamislila novo hišo, ki je že tudi skoraj dokončana. Nedaleč od nje pa je stara, moja rojstna hiša, v kateri živita moja mati in teta. In ta hiša je potrebna temeljite obnove. Ob obeh hišah pa imamo še kar nekaj hektarjev obdelovalne zemlje. In v Poljčanah pri Ptujju še vinograd, ki ga je podedovala žena, ki tudi terja nemalo dela. Zaradi vsega tega pa se mi ni treba bati, da bi mi doma bilo kdaj dolgčas."

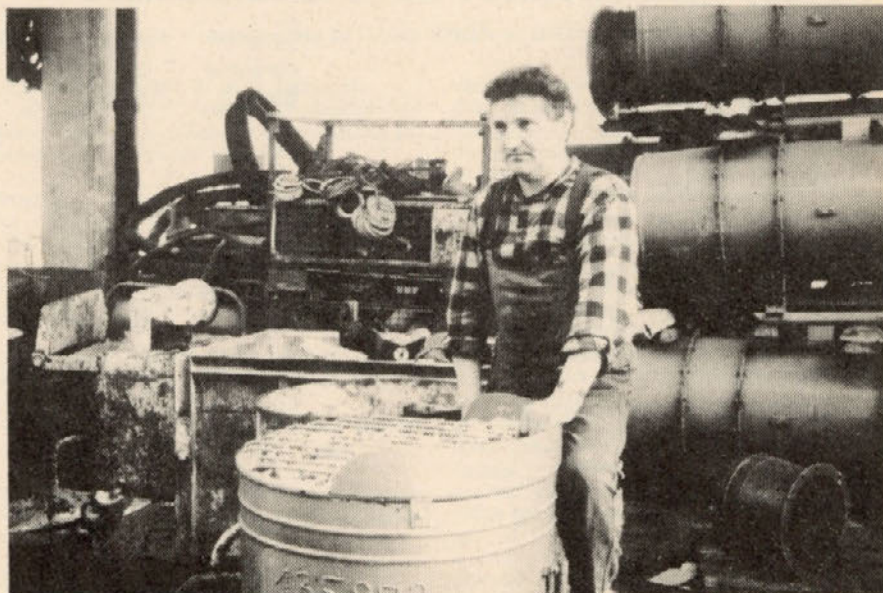
Diana Janežič

Iz Naših razgledov, 16. avgusta 1991

Kako spodbuditi motiv za stalno inoviranje v slehernem zaposlenem?

Na tem vprašanju se skozi prizmo zaposlenih lomijo teze o nujni socialni varnosti delavcev kot elementu družbene stabilnosti in nujni "ogroženosti" oziroma tekmovalnosti vseh delavcev kot podlagi za visok osebni prispevek k inovativnosti oziroma ustvarjalnosti družbe, ki tako dobi obeležje "učee se družbe". V Sloveniji imamo strastne zagovornike ene in druge teze, ohranjanja popolne socialne varnosti na individualni ravni na eni strani in uveljavljanja (deloma socializiranega) trga delovne sile na drugi strani, kjer bi bil vsak posameznik bolj ali manj odvisen od uspešnosti svojega dela.

Emil Milan Pintar

— Pred uvedbo tega stroja so delavci stene jamskih prog ometavali ročno. Torej počasi in z naporom.

Naše letošnje delavske športne igre

ŠAHOVSKO TEKMOVANJE

Aktivni in tudi upokojeni delavci našega rudnika šahisti so letos imeli ekipno tekmovanje v petek, 13. marca, in v petek, 20. marca, v Delavskem klubu, dvoboje posameznikov pa v petek, 27. marca, v šahovskem klubu Šahec v Starem Velenju.

Ekipne uvrstitve

1. Jamska mehanizacija – 18 točk, 2. Skupne službe – 14, 3. upokojenci – 13, 4. HTZ – 12, 5. Jamski transport – 8, 6. Klasirnica – 8, 7. Priprave – 7, 8. Jama Preloge – 4, 9. Jama Pesje – 3, 10. Jama Škale – 3

Uvrstitve posameznikov

1. Boris Brešar (upokojenec), 2. Radiša Rajković (upokojenec), 3. Esad Žbanić (Jama Preloge), 4. Alojz Plaskan (Skupne službe), 5. Roman Mir (HTZ), 6. Bojan Pečecnik (Jamska mehanizacija), 7. Štefan Cvar (Skupne službe), 8. Čazim Lukavačkić (Priprave), 9. Tone Vedenik (Jamska mehanizacija), 10. Rajif Luka-vačkić (Jama Preloge), 11. Peter Miklavžina (Klasirnica), 12. Ivan Grm (Jamska mehanizacija), 13. Ivan Hojan (upokojenec), 14. Srečko Ledinek (Jamska mehanizacija), 15. Adem Biščić (Skupne službe), 16. Igor Jevšovar (Skupne službe).
D.J.

RAZPIS TEKMOVANJA V MALEM NOGOMETU

I. liga

1. kolo – v ponedeljek, 4. maja

Klasirnica : J. gradnje
J. Preloge : J. mehanizacija
J. Pesje : J. Škale

2. kolo – v ponedeljek, 11. maja

J. gradnje : J. Škale
J. mehanizacija : J. Pesje
Klasirnica : J. Preloge

3. kolo – v ponedeljek, 18. maja

J. Preloge : J. gradnje
J. Pesje : Klasirnica
J. Škale : J. mehanizacija

4. kolo – v ponedeljek, 25. maja

J. gradnje : J. mehanizacija
Klasirnica : J. Škale
J. Preloge : J. Pesje

5. kolo – v ponedeljek, 1. junija

J. Pesje : J. gradnje
J. Škale : J. Preloge
J. mehanizacija : Klasirnica

Prva tekma vsakega kola bo ob 17.30, druga tekma ob 18.15 in tretja tekma ob 19. uri – vse na igrišču Osnovne šole Antona Aškerca v Velenju.

II. liga

1. kolo – v torek, 5. maja

J. transport : PLP
Zračenje : Priprave
HTZ : Skupne službe

2. kolo – v torek, 12. maja

PLP : Skupne službe
Priprave : HTZ
J. transport : Zračenje

3. kolo – v torek, 19. maja

Zračenje : PLP
HTZ : J. transport
Priprave : Skupne službe

4. kolo – v torek, 26. maja

PLP : Priprave
J. transport : Skupne službe
Zračenje : HTZ

5. kolo – v torek, 2. junija

HTZ : PLP
Skupne službe : Zračenje
Priprave : J. transport

Prva tekma vsakega kola bo ob 17.30, druga tekma ob 18.15 in tretja tekma ob 19. uri – vse na igrišču Osnovne šole Antona Aškerca v Velenju.

Liga veteranov

1. kolo – v četrtek, 7. maja

J. Škale : J. Pesje
Izobraževanje : HTZ
Priprave : J. gradnje
J. mehanizacija : J. transport
J. Preloge : Klasirnica

2. kolo – v četrtek, 14. maja

J. Pesje : Klasirnica
J. transport : J. Preloge
J. gradnje : J. mehanizacija
HTZ : Priprave
J. Škale : Izobraževanje

3. kolo – v četrtek, 21. maja

Izobraževanje : J. Pesje
Priprave : J. Škale
J. mehanizacija : HTZ
J. Preloge : J. gradnje
Klasirnica : J. transport

4. kolo – v četrtek, 28. maja

J. Pesje : J. transport
J. gradnje : Klasirnica
HTZ : J. Preloge
J. Škale : J. mehanizacija
Izobraževanje : Priprave

5. kolo – v četrtek, 4. junija

Priprave : J. Pesje
J. mehanizacija : Izobraževanje
J. Preloge : J. Škale
Klasirnica : HTZ
J. transport : J. gradnje

6. kolo – v četrtek, 11. junija

J. Pesje : J. gradnje
HTZ : J. transport
J. Škale : Klasirnica
Izobraževanje : J. Preloge
Priprave : J. mehanizacija

7. kolo – v četrtek, 18. junija

J. mehanizacija : J. Pesje
J. Preloge : Priprave
Klasirnica : Izobraževanje
J. transport : J. Škale
J. gradnje : HTZ

8. kolo – v četrtek, 25. junija

J. Pesje : HTZ
J. Škale : J. gradnje
Izobraževanje : J. transport
Priprave : Klasirnica
J. mehanizacija : J. Preloge

9. kolo – v četrtek, 2. julija

J. Preloge : J. Pesje
Klasirnica : J. mehanizacija
J. transport : Priprave
J. gradnje : Izobraževanje
HTZ : J. Škale

Prva tekma vsakega kola bo ob 17.30, druga tekma ob 18. uri, tretja tekma ob 18.30, četrta tekma ob 19. uri in peta tekma ob 19.30 – vse na igrišču Osnovne šole Antona Aškerca v Velenju.

Za tekme ekip I. in II. lige je tekmovalni čas 2-krat po 20 minut, za tekme ekip lige veteranov pa 2-krat po 15 minut.

Vsaka ekipa mora imeti skupaj z vratarjem 5 igralcev.

Igrišče je asfaltno, zato je na njem dovoljeno igrati le v copatah.

Vse ekipe morajo igrati tudi v dresih.

Mreži namesti na vrata ekipa, ki po razpisu pride na igrišče prva, pospravi pa ju ekipa, ki po razpisu odide z njega zadnja.

V ekipah lige veteranov lahko igrajo nad 35 let stari igralci.

Igralci v ekipah lige veteranov ne smejo igrati v ekipah I. in II. lige.

Vsak tekmovalec tekmuje na svojo lastno odgovornost.

Rekreator Jože GRUBELNIK

– Zakaj umre v Butalah največ moških ob nedeljah?

– Zato, ker Butalcem nihče ni povedal, da se kravate ne smejo tako močno zavezati.

– Zakaj v Butalah odmori med delom nikoli ne trajajo več kot 10 minut?

– Zato, ker bi drugače morali Butalce vedno znova priučevati.

– Zakaj Butalec ne more dobiti pretresa možganov?

– Zato, ker nima ničesar, kar bi se lahko pretreslo.

– Zakaj se nekateri Butalci namesto s tremi podpišejo s štirimi križci?

– Četrty križec pomeni doktorja.

– Kaj pomenijo našitki na rokavih Butalcev?

– Trije našitki: zna brati in pisati; dva našitka: zna telefonirati; en našitek: pozna nekoga, ki zna pisati in brati.

– Kaj imajo Butalci v glavi?

– Listič z napisom "možgani".

– Zakaj gredo Butalci z vžigalicami in kamnom v posteljo?

– S kamnom ugasijo luč, z vžigalico pa pogledajo, če je luč res ugašena.

– Vam je prav velikost 95, pravzaprav 96 ... ne, 97, 98, 99, 100...

– Zakaj imajo Butalci toliko bušk na glavi?

– Ko pijejo vodo, jim pokrov školjke vedno pade na glavo.

STRELA

Suljo je zapregel konja, da bi se odpeljal v bližnjo vas, kjer je bila dobra gostilna. Fata ga je rotila na kolenih, naj jo enkrat vzame s seboj, toda Suljo jo je odpravil, češ da je gostilna samo moška stvar. Spotoma je Sulja ujela nevihta. Zabliskalo se je, in strela je udarila natanko v sedež poleg Sulje. Suljo je dvignil oči proti nebu in zavzdihnil:

"O Bog, pa tako lepo me je prosila, naj jo vzamem s seboj!"

USODNO

Mož je rekel ženi:

– Nikoli ne boš dočakala starosti.

– Zakaj pa ne?

– Ker imaš že deset let trideset let.

Hahaha, zgrešila!

ON ŽE VE

Avtoklepar pride k zdravniku in zagleda v kotu okostnjaka.

– Hej, to so pa nadomestni deli, kaj? razumevajoče prikima zdravniku.

DEBATA

"Sosed, na koga se je pa tvoja žena včeraj zvečer tako drla?"

"Na psa!"

"Ubogi pes! Slišal sem, da mu bo vzela tudi ključ od stanovanja!"

Tedi je prišel k Bobiju. V predsobi in kuhinji je bilo vse polno žemelj.

Tedi: "Kaj pa boš s toliko žemljami?"

Bob: "Kruhove cmoke delam."

Tedi: "Že, že, ampak ne s toliko žemljami."

Bob: "Če pa v kuharski knjigi piše: reži tri dni stare žemlje."

– Rada bi ti predstavila še preostale, ki so prišli do polfinala!

MED PREPIROM

– Poročila sem se s tabo samo iz usmiljenja!

"Zdaj pa se jaz vsem smilim!"

MIRNA KRI

– Ali lahko stopim k šefu v pisarno?

– Ga ni, danes je moral na sodišče.

– Ali lahko počakam?

– Izvolite.

– Kdaj pa mislite, da se bo vrnil?

– Po kakih treh letih...

NAJBOLJŠA OBRAMBA JE...

Žena je prinesla na svet črnčka, in takoj ko se je prikazal mož, ga je nahlulila:

"Si videl, kaj si naredil s svojim stalnim ugašanjem luči!"

"Prah si in v prah se povr... Joj, oprostite, napačna stran!"

AFORIZMA

Absurd je trditev, ki je v popolnem nasprotju z našo.

(A. Bierce)

Iskrenost je krepost ženske, ki ne govori odvečnih laži.

(A. France)

Tako je pač vedno bilo

Nekateri se boste verjetno še spomnili objavljenega sestavka z zgoraj navedenim naslovom v prejšnji številki Rudarja, podpisanega z R.B. (Rafael Batič). In razburjenja in govoric, ki jih je povzročil ta sestavek v podjetju – po nepotrebnem!

Tistemu "kolegovemu asistentu", o katerem je bil govor v sestavku, namreč zaradi utemeljenega suma delavcev v njegovem delovnem okolju in HABIT Velenje, da sploh ne potrebuje stanovanja, ki mu ga je dodelil rudnik, ter zaradi

opreznosti, ki jo je ta sum povzročil pri članu poslovodnega odbora rudnika za kadrovsko-spolšno področje, dodeljenega rudniškega stanovanja ni uspelo niti odkupiti. Torej ga tudi prodati ni mogel in so zato vse besede o tem v sestavku, o katerem teče beseda, bile odveč. Moje, avtorja sestavka, in mojega sobesednika v kontekstu sestavka.

Toliko v vednost, opravičilo – kakor koli hočete – vsem, ki prebirate Rudarja in vas je sestavek v njem z gornjim naslovom razburil in prizadel.

R.B.

Poiskati si bomo morali ustreznega sogovornika...

v iskanju rešitve iz zagat našega rudnika in TEŠ, in sploh vse rudarsko-termo-elektroenergetske dejavnosti v naši občini, zaradi že kritičnega navzkrižja med:

- sklepom vseh treh zborov skušnice naše občine iz julija 1987 o zmanjšanju emisij SO₂ iz TEŠ do konca leta 1992 za 90 % glede na leto 1980
- zapisanimi zahtevami v odločbi republiškega sanitarnega inšpektorja 530-07/19-1/86-30 z dne 13. 8. 1987 o ekološki sanaciji TEŠ
- sklepom zbora krajevnih skupnosti in zbora združenega dela skupščine naše občine iz maja 1989 o ekološki sanaciji TEŠ in proizvodnji električne energije v njej ter
- stanjem uresničevanja programa ekološke sanacije TEŠ

Da si bomo morali poiskati ustreznega sogovornika v iskanju rešitve iz te kočljive situacije, je na javni predvolilni tribuni

SDP v Velenju v ponedeljek, 23. marca, menil diplomirani pravnik magister Janez Kocijančič, član predsedstva SDP Slovenije, v javnosti pa znan predvsem kot glavni direktor Adria Airwaysa in Olimpijskega komiteja Slovenije.

To mnenje je izrekel potem, ko je nekaj udeležencev tribune, najbolj izčrpno pa predsednik velenjskih občinskih izvršnikov ing. Franjo Bartolac, predstavilo kočljivo situacijo RLV, TEŠ in komunalne termoenergetike v naši občini zaradi nakazanega navzkrižja in o možnih rešitvah iz nje menilo, da bi bila najboljša neka kompromisna, delno sprejemljiva za vse prizadete, sredinska.

Sicer pa je mag. Janez Kocijančič – dodatno pa še članica predsedstva SDP Slovenije Metka Tekavčič, magistra ekonomskih znanosti z ekonomske fakultete v Ljubljani – na tej javni razpravi predstavil poglede SDP na ekonomski razvoj Republike Slovenije. Torej poglede na področje, ki je v našem mladem strankarskem političnem sistemu izredno zapostavljeno in komajda kdaj deležno trezne, nepristranske temeljite obravnave. Pa čeprav je to področje, od katerega sta predvsem odvisna obstoj državnosti in uveljavljanje naše države Republike Slovenije v svetu.

Iz teh razlogov naj predstavljene poglede na tej tribuni na to področje kolikor se le dá na kratko povzamemo!

Čedalje večji socialni problemi

Ti problemi izvirajo iz upada industrijske proizvodnje, v zadnjih 6 mesecih za okrog 30 %, in povečanja brezposelnosti zaradi njega; za več kot 60 procentov je narasla v zadnjih 6 mesecih – že na okrog 95 tisoč brezposelnih.

Na trge po Jugoslaviji smo uspešno prodajali. Slovenija je bila že primerljiva s postindustrijskimi državami. Zdaj ekonomsko nazaduje. Prebivalstvo v Sloveniji je zato deprimirano, duševno potlačeno.

Iz krogov naše vlade pa že dolgo nismo slišali nič o ekonomskih razvojnih načrtih, projektih, pa bi se v celoti morali osredotočiti na gospodarska vprašanja. Moramo najti moč za spopad s krizo in to moč nam bi morala vlivati vlada.

Vlada kar naprej postavlja vprašanje, kdo je odgovoren za krizo. Na vsak način bi rada krizo razglasila za rezultat številnih napak v 45-letnem razvoju socialistične družbe. Tako se igra s potrpežljivostjo ljudi. Se obnaša, kot da bi bili bedasti. Kot da ne bi vedeli, v kakšni razvojni fazi je bila naša družba takrat, ko je Demosova koalicija prevzemala oblast, in v kakšni fazi je zdaj. Kaj vlada misli, da ljudje ne vemo, koliko je takrat bilo nezaposlenih in koliko jih je danes, kakšen je bil takrat povprečni osebni dohodek v Sloveniji in kakšen je danes, koliko podjetij je takrat bilo pred tem, da zaprejo vrata, in koliko jih je danes?

Vzroke za mnoge današnje probleme lahko iščemo v napačnih ali spornih odločitvah v preteklosti. Tudi v nekaterih napačnih predpostavkah samoupravnega socialističnega sistema. Vendar glavne napake so bile storjene v času vladavine Demosa.

Največja storjena napaka je gotovo, da so socialne žrtve, do katerih prihaja v zadnjem letu in pol, nesmiselne, zaman; da niso žrtve za družbeno in gospodarsko stabilizacijo, za konkurenčnost gospodarstva in gospodarsko strukturo Slovenije, ki bi bili primerljivi z gospodarsko konkurenčnostjo in gospodarsko strukturo razvitih držav.

Na velikih gospodarskih prelomnicah so socialne žrtve vedno neizogibne, morajo pa biti smiselne, nujno zlo neke smiselne politike, z opredeljenimi, določenimi cilji – in omejene in omiljene s posebnim družbenim dogovorom, socialnim paktom, pogodbo delodajalcev, delojemalcev in države, oblasti, vlade o medsebojnih koncesijah. To je o koristih, ugodnostih, ki jih drug drugemu odstopijo, dajo.

POPRAVKI

V prejšnji številki Rudarja (3/92, z dne 20. 3. 1992) bi moralo pisati:

v 2. stolpcu na strani 2

... kot soavtor tega inovacijskega predloga pa delavec Zračnja Igor RIBIZEL.

v 2. stolpcu na strani 4

– Zdaj spredamo ... in parki v Sloveniji, kakršni so na primer ...

v 3. stolpcu na strani 4

– Nadalje, v Celovcu je velik tehnološki

park, kakršnega, žal, v Sloveniji zaradi ... sistemskih prehodnih težav ...

v 1. stolpcu na strani 15

Vi boste živeli še dolgo dolgo po smrti, večno.

v 2. stolpcu na strani 15

Se pravi, konkretnih koz in kozlov v različnih stanjih nepožrtosti in volkov v različnih stanjih nenažrtosti.

... žreci novega odrešenjskega nauka v našem vesoljnem "zgornjem Kašlju".

Uredništvo

Tako vsaj SDP gleda na to vprašanje. Na ta način si družbeno in gospodarsko stabilnost zagotavljajo v mnogih državah po svetu, na primer tudi v Izraelu, in s tem tudi privlačnost svojih gospodarstev za tuje investitorje.

Naša družbena in gospodarska situacija torej še zdaleč ni nerešljiva. Nasprotno: kar kliče in terja, da zastavimo smiselne ekonomske ukrepe na več področjih.

Prvič, monetarna, denarna politika mora biti restriktivna, omejevalna.

Na tem področju je politika v to smer že tudi sorazmerno dobro zastavljena. Saj monetarna politika je bila zunaj pristojnosti bivše Narodne banke, zdaj Banke Slovenije, in pod vodstvom skupine neodvisnih ekonomistov z ustreznim teoretičnim in praktičnim znanjem.

Drugič, jasno je treba opredeliti zunanjetrgovinsko politiko.

Zunanjetrgovinska politika mora biti aktivna, takšna, da bo spodbujala izvoz, ne pasivna.

V našem nacionalnem proizvodu je izvoz mnogo premajhen. Sploh nam manjka vizija, predstava o tem, kakšen naj bi bil mednarodni ekonomski položaj Slovenije v prihodnosti.

V različnih obdobjih 70 let življenja v okviru Jugoslavije je Slovenija svoj položaj v njej prav gotovo znala tako ali drugače ekonomsko dobro izkoristiti. "Velike kase" so sicer cingljale navzdol proti Beogradu, ker se veliki finančni posli za Slovenijo nikoli niso prav dobro iztekli. Vendar potem so vse "male kase" cingljale iz Beograda nazaj proti Sloveniji. Sploh primerljivi podatki iz različnih obdobj obstoja Slovenije v okviru Jugoslavije kažejo, da se je Slovenija v okviru Jugoslavije sorazmerno dobro razvijala, boljše od drugih njenih delov, in da je znala svoje prednosti pred drugimi deli Jugoslavije – zlasti tiste, ki jih je imela kot industrijsko najbolj razvito področje v njej – ekonomsko dobro uveljavljati.

Kaj pa sedaj, kakšne so zdaj možnosti za razvoj in utrditev mednarodnega ekonomskega položaja Slovenije?

Jugoslavija je definitivno, dokončno mrtva. Ali vsaj ob upoštevanju predpostavk o posledicah krize, ki je zajela Jugoslavijo, si je nemogoče predstavljati, da bi se še kdaj pojavila Jugoslavija, kakršna je bila. Verjetno so možne različne oblike ekonomskega sodelovanja držav, ki so in še bodo nastale na ozemlju Jugoslavije, kakršna je bila. Vendar velike, enotne, federativne Jugoslavije

prav gotovo nikoli ne bo več, ali vsaj ne tako kmalu. Toda to še ne pomeni, da bi se sedaj morali sprijazniti, da bo Slovenija odslej pač najmanj razviti del zahodne Evrope. Če kdo tako misli – če misli, da Slovenija lahko kaj iztrži iz tega, da bo nekakšen zahodnoevropski Kosovo – potem misli hudo narobe. To pa zato, ker razvita Evropa ni nič kaj širokogrudna do nerazvitih področij in bi se nam zaradi tega v njej dogodilo podobno, kot se je dogodilo Kosovu v okviru Jugoslavije. Se pravi, pomoč, kolikor bi je v njej le bili deležni, bi bila kaj malo učinkovita in bi nas zato tisti, ki bi nam jo dajali, utegnili prejkoslej zelo zasovražiti, in nasprotno.

Rešitev je zato v čvrsti novi zunanjetrgovinski politiki, oblikovanje katere pa terja, da nanovo opredelimo trge, na katere bi

Nemci, Francozi, Angleži, recimo, takšnih stikov in povezav s temi trgi nimajo in zato bi nas rade volje imeli za svoj vezni člen z njimi.

Problem naše gospodarske odprtosti

V obdobju Markovičeve vlade, oziroma v zadnjem obdobju obstoja Jugoslavije in v začetnem obdobju Demosove vladavine pri nas, so, kar se tiče odprtosti Slovenije, bile storjene številne napake. Slovenija, kakršna je, si prav gotovo mora zastaviti za cilj, da bi bila gospodarsko, in sploh, čimbolj odprta. Vendar pri tem mora biti zelo pazljiva. Dovolj smelo že mora potekati njeno odpiranje, vendar postopoma – tako, da se ne uničujejo njeni industrijski organizmi in celotna industrijska zgradba, struktura. Ravno to

Sobesednika Velenjčanov na tribuni magistra Janez Kocijančič in Metka Tokavčič ter direktor Delavske univerze Velenje ing. Jože Groznik, uvodničar na tribuni in vodja razprave

prodajali, in raziščemo naše možnosti za trgovanje na trgih, ki smo jih doslej obvladovali, v novih razmerah. Edino na takšen način se lahko uveljavimo na tujih trgih.

Na trgih južne, jugovzhodne in vzhodne Evrope, na katerih smo bili še nedavno uspešni, bi v novih razmerah lahko ne samo ostali, temveč bili zanje tudi nekakšen vezni člen z Zahodom. Saj s temi trgi smo si ustvarili mnoge poslovne zveze. Znamo jezike, v katerih se na njih posluje. Poznamo miselnost, navade, običaje, probleme domačinov na teh trgih. In nasprotno, oni poznajo nas, naše težave, družbene, politične, gospodarske razmere, skozi katere smo se prebijali in se zdaj prebijamo. Kajti to so bile in so težave in razmere, podobne njihovim.

pa se je v tem obdobju dogajalo in smo tako praktično popolnoma blokirali in onemogočili svojo lastno industrijsko proizvodnjo, obenem pa je kmetijskemu lobiju uspelo izsiliti sprejem ukrepov za zaščito svojih koristi, kar je še dodatno potlačilo našo industrijo in delavstvo.

Fiskalna, proračunska politika

V sedanjem obdobju, ko prehajamo od dogovornega socialističnega gospodarstva na tržno in na lastninsko preoblikovanje podjetij z družbenim kapitalom v podjetja z znanimi lastniki, si ne moremo privoščiti uravnoveženega proračuna Republike Slovenije, ker bi to sprožilo povečevanje davkov, to pa spet povečevanje obremenitev gospodarstva in prebivalstva in s tem ozračje še večjega mrtvila v vsem našem gospodarstvu in gospodarskem razvoju.

Naše zdajšnje razmere terjajo deficitarno, pomanjkljivo proračunsko financiranje obliki javne porabe, ki ne prispevajo k oživiljanju in razvoju gospodarstva.

Trošenje države za tipične oblike njene porabe – državno administracijo, reprezentanco, protokol, vojsko, policijo ipd. – mora biti zmanjšano in nadzorovano. Vendar zdaj imamo vlado, ki tega sploh ne dopušča. Vladi, ki je nepopustljiva pri porabi za šolstvo, zdravstvo, znanost, ko gre za klasične stroške države, za vojsko, policijo itd., pa ne. Skratka, če družbeni proizvod pada, naj tudi država zateguje pas, ne samo delavci, občani.

Transformacija družbene lastnine

Vsako lotevanje te problematike, ki bi imelo za cilj, da bi družbeno lastnino najprej podržavili, bi nas potisnilo v smer vzhodne Evrope, ne pa v smer Zahoda. SDP se zato zavzema za raznovrstnost oblik transformacije družbene lastnine, s poudarkom na transformaciji na drobno ter vlaganijh dodatnega kapitala v ustanovljena nova podjetja.

Glede na to bi se tudi sredstva, ki bi se s transformacijo družbene lastnine ustvarjala, morala usmerjati v vlaganja dodatnega kapitala v nova podjetja.

Delničarji novih podjetij, ki bi tako nastala, pa naj bi postali tisti, ki so družbeno bogastvo soustvarjali, to je predvsem delavci. Seveda pa naj bi tudi bivši lastniki delov družbenega premoženja, ki so bili nepravilno podružbljeni, dobili ustrezno povrnjeno, kar je bilo njihovega.

Kaj z izgubami?

V sistemu, katerega se zdaj otresamo, se je nakopičilo ogromno gospodarskih problemov, ki so se nazadnje pokazali v izgubah podjetij že v takšnem obsegu, da je nujno:

- ali reševati vprašanje izgub za vsako podjetje z velikimi izgubami posebej
- ali sanirati celotni bančni sistem, saj je velika večina vseh izgub podjetij parkirana v bankah v tako imenovanih kontaminiranih, okuženih kreditih – z jamstvi za odplačilo ali zastavitvami dvomljive vrednosti.

Vendar tudi za rešitev tega našega velikega ekonomskega problema še nismo storili nič konkretnega. Ne z organizacijskega vidika – da bi se lotili, recimo, ustanavljanja res ustrezne institucije za prevzem kontaminiranih kreditov v bankah – in ne z materialnega vidika, to je, da bi razmislili o možnih načinih zagotavljanja sredstev taki instituciji za trženje s kontaminiranimi krediti.

Nujna je tudi jasna protimonopolna politika

Na našem trgu ugotavljamo na primer monopoliste za sveže meso in mleko. Monopolno blago so na njem tudi nafta, higienske potrebščine, bančne storitve in še nekatere druge storitve in proizvodi. Vsak monopol – bodisi da je proizvodnja nečesa pomembnega za trg, ponudba takšnega blaga ali povpraševanje po takšnem blagu na trgu "v enih rokah" – pa je za Republiko Slovenijo nevaren. Saj je mala in je zaradi tega v njej lahko sorazmerno mala organizacija ali dejavnost kaj hitro monopolna – in si začne kovati monopolistične dobičke – če pride do zapiranja trga. Zato pa je pri nas tudi nujna jasna protimonopolna politika. Republika Slovenija je pretežno industrijska država. Kajti kar okrog 53 % njene nacionalnega proizvoda je industrijske narave. Zato pa je nerazumljivo in nesmiselno in čudno, da slovensko delavstvo, in prebivalstvo v naši državi nasploh, kar mirno plačuje tako visoko ceno za hrano in še nekatere druge osnovne življenjske potrebščine.

Centralizem bi lahko do skrajnosti omrtvilil voljo in zmožnosti prebivalstva Slovenije zunaj njenega osrednjega dela za ustvarjalnost in reševanje svojih lastnih življenjskih in razvojnih problemov.

Težnje nekaterih poslanskih in vladinih krogov, da bi vse upravljanje v Republici Sloveniji izviralo direktno iz enega centra, iz Ljubljane, in kvečjemu še prek takšnih mest, ko so Maribor, Celje, Kranj, Koper – torej težnje za centralizmom in proti priznavanju pristojnosti pri upravljanju na ravni posameznih regij in občin – bi utegnilo povzročiti prav to!

Zato se SDP zavzema za smiselno geografsko, ekonomsko, kulturno-zgodovinsko in mogoče še kakšno, recimo prometno, opredelitev regij in občin v Republici Sloveniji in njihovih pristojnosti pri upravljanju. To tudi zaradi tega, ker se problemi od pokrajine do pokrajine, od mesta do mesta in sploh od enega do drugega tako ali drugače zaokroženega področja znotraj Slovenije med sabo razlikujejo in zato terjajo tudi svojevrstne rešitve. Se pravi, tudi – če že ne v prvi vrsti – inteligenco glav domačinov in ne samo glav tistih tam v centru države.

— — —

S takšnimi pogledi – ali vsaj približno takšnimi, ker so povzeti – na ekonomski, pa tudi na splošni razvoj Republike Slovenije, se je na javni predvolilni tribuni

v Velenju 23. marca predstavila SDP Slovenije. Ali so to za vsakogar nesporni pogledi, je seveda vprašanje. Vendar kakršni koli so že, osredotočeni so na gospodarska vprašanja, ki nas najbolj pestijo. Sicer pa so tudi domala vsa izrečena vprašanja in mnenja Velenjčanov na tej tribuni – vseh je bilo okrog 50 (in razen treh ali štirih so menda bili vsi upokojeanci) – v drugem, razpravljalnem delu tribune to pokazala.

V razpravljalnem delu tribune so namreč bila izrečena tale vprašanja in mnenja:

- Za čudeže lahko molimo, za gospodarske rezultate pa je treba delati.
- Od ekonomske se socialna problematika ne dá ločiti. Če socialnih problemov ne bo reševala država, jih bo nekdo drug – vemo kdo!
- Država mora voditi aktivno razvojno politiko tudi na področju inovatorstva, spodbujati inovatorstvo, saj je na pohodu že nova konkurenca.
- Vlada je za vsa opozorila na napake, ki jih dela, gluha. Sploh skrbi predvsem zase.
- Ni treba, da so politiki znanstveniki, morajo pa znati uporabljati izsledke znanosti.
- Za znanost in tehnično-tehnološki razvoj danes in jutri pri nas je Tancigovo ministristvo kar nekaj naredilo. Odločilo se je, recimo, za sofinanciranje, v sodelovanju z raziskovalnimi inštitucijami in gospodarskimi organizacijami, vrste ekološko neoporečnih programov tehnološkega razvoja, programov regionalnega razvoja, programov šolanja mladih ljudi v tujini...

Poudarki magistre Tekavčičeve tik pred začetkom razprave na tribuni

– Ali je sploh kdo v Republici Sloveniji, ki ima pregled nad njenim gospodarstvom? Ali je pregled nad njenim gospodarstvom, kakršno je zdaj, sploh mogoč?

Odgovor mag. Tekavčičeve: Naš gospodarski inštitut (Inštitut za ekonomska raziskovanja pri Ekonomski fakulteti v Ljubljani) ugotavlja, kaj se dogaja v gospodarstvu, in opozarja na slabosti v njem, a vlada opozoril ne sprejema.

– Pozornost mi je zbudila izjava predsednika vlade Peterleta v parlamentu, češ, ali bi sploh katera vlada v svetu glede na vse, kar je bilo treba urediti, storila toliko, kot je naša. Zanima me, koliko je ta njegova izjava tehtna!

Odgovor mag. Kocijančiča: Naš sistem vladavine je zdaj nasploh zelo pokvar-

jen. Recimo! Zjutraj, ko greš na zasedanje parlamenta, ne veš, kdo bo pri čem sploh lahko imel večino. O izjavah predsednika Peterleta pa: različne izjave daje, a njegova vlada se z gospodarstvom ne ukvarja.

– Tole me zanima: družbeni proizvod nam pada – kako pa si naša stranka, SDP, prizadeva, da ne bi še naprej padal?

Peterle je ondan v Mariboru rekel: "Drugo leto bomo iz krize izplavali." Kako naj bi nam to uspelo?

Mag. Kocijančič: Nisem v istem plavalnem tečaju kot Peterle, da bi lahko rekel: drugo leto bomo iz krize izplavali.

– Kako pa naj izplava iz krize takšna občina, kot je Velenje, ki je nekoč v energetiki toliko pomenila?

Temu vprašanju je sledilo že v uvodu tega sestavka omenjeno razpredanje o kočljivi situaciji RLV, TEŠ in komunalne termoenergetike v naši občini in za sklep razpredanja o njej mnenje magistra Kocijančiča, da si bomo morali poiskati ustreznega sogovornika, sogovorca... Kdo naj bi to bil, pa je vprašanje. Kakšen je sedaj sistem vladavine pri nas – pogosto z zelo nerazsodnim parlamentom in slovenskovečerniško špico vlade, ki zaudarja po časih rajne Avstro-Ogrske – bi rekli, kot je zapisal naš tehnični direktor mag. Žerdin v prednovoletni številki Rudarja: (sam vsemogočni in vserazumevajoči) Peterletov šef!

– Nikjer ne zasledim reševanja invalidske problematike. V ekonomskem razvojnem programu SDP za voltve mora biti upoštevan tudi ta segment!

Pri Kučanu smo prejšnji teden imeli zelo spodbuden razgovor o reševanju invalidske problematike. Sicer pa bo glede tega tudi drugje urgiral Zavod invalidskih podjetij Slovenije, ki ima sedež v Ljubljani in je sploh inštitucija, na katero se invalidi lahko obračajo, če imajo probleme.

(Posebnega odziva na to mnenje oziroma zahtevo v razpravi ni bilo, le mag. Kocijančič je z nekaj besedami spet opozoril na naše velike socialne probleme.)

– Moti me cincanje, omahovanje strank pri dogovarjanju o tem, kdo naj bi bil mandatar za sestavo nove vlade.

Kaj pa vlada narodne rešitve, kakšna so mnenja o možni rešitvi vladne krize s formiranjem takšne vlade?

In vlada v senci – kaj je zdaj z njo?

Mag. Kocijančič: Glede mandatarja za sestavo nove vlade naj bi veljalo, da bi naša stranka prišla v poštev pri dogovar-

janju o njem, ne bi pa imela svojega kandidata zanj.

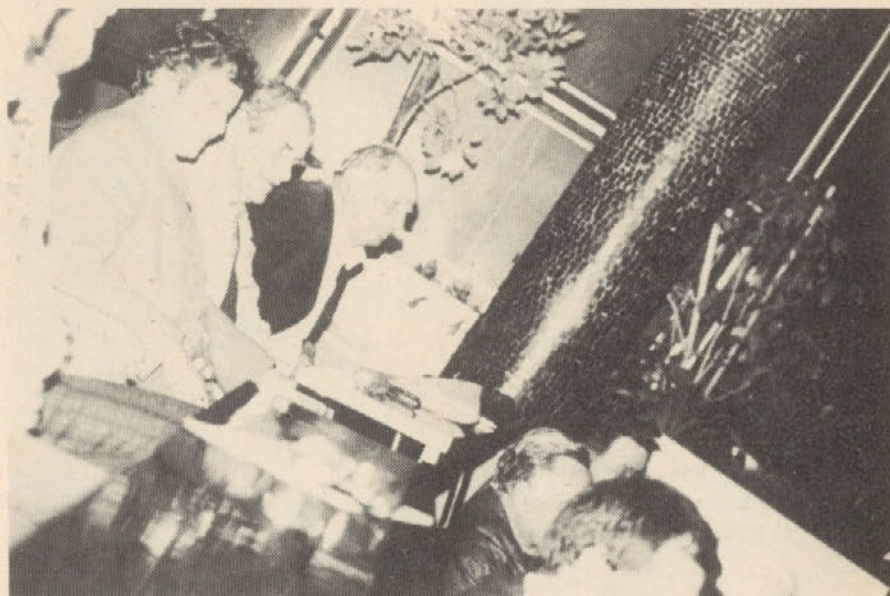
Vlada narodne rešitve!

V sporih med našimi parlamentarnimi strankami, kakršni so sedaj, bi težko bilo formirati takšno strankarsko vlado.

Sploh pa potrebujemo vlado izvedencev – strokovnjakov.

Projekt vnaprej imenovane vlade opozicije v pričakovanju, da bo na volitvah zmagala – vlade v senci – pa smo zdaj, po odstopu njenega predsednika Emila Milana Pintarja, zamrznili.

Pintar je pač veliko spoznal in izkusil v sporih z vlado, ki jo imamo, in je zato raje odstopil.

Udeležencev tribune je bilo okrog 50, torej ne ravno veliko, zato pa je razprava na njej lahko bila daljša in bolj sproščena.

– Ali vlada, ki jo imamo, sploh ve, kaj hoče?

Mag. Tekavčičeva: Presneto dobro ve, kaj hoče. To je pokazala s svojimi težnjami pri pripravi zakonodaje za zadružništvo, socialno politiko, "lastninjenje" družbenih podjetij...

Če bi ji, recimo, uspelo uveljaviti težnjo, da bi družbena podjetja najprej podržavili, bi se ena vlada morala ukvarjati samo s sanacijo gospodarske situacije Slovenije, ki bi s tem nastala.

– Zmeden sem, pričakoval sem od strankarstva ribarijo, prepir med strankami, ne pa tako vsestransko nazadovanje Slovenije. Kako lahko drvenje navzdol sploh zaustavimo?

Mag. Kocijančič: Volilni program naše stranke za področje ekonomskega raz-

voja bo podroben in jasen, orisal pa sem vam ga že s tem, kar sem prej povedal.

Mag. Tekavčičeva: Naša stranka že pri prejšnjih volitvah ni veliko obljubljala. Morali smo pač zaživetiti tako – slabo, da smo uvideli, kako smo živeli prej.

– Zdaj smo nekako v takšni prelomni situaciji, kot smo bili leta 1951. A takrat smo imeli programe za bodočnost mladih ljudi, zdaj pa o takih programih nič več ali komajda kaj govorimo!

(To izrečeno mnenje pa je na neki način vso razpravo, in sploh celo to srečanje, vrnilo na začetek. Zato je bilo še najbolj pametno, da se odločimo za razhod. In to smo tudi storili.)

R.B.

UTRINKI

Glavo gor! Morda bo vendarte kaj padlo z neba!

A.Boljak

Dosegli smo cilj, vrnimo se torej na štart.

M.Logar

Na svetu ne boste nikoli imeli miru, dokler ne izženete patriotizma iz človeške rase.

G.B.Shaw

Država dobi porodne krče po porodu.

Ž.Petan

Pravi sovražnik te nikoli ne bo zapustil.

S.J.Lec

Sebi odpuščamo prelahko, drugim s težavo.

A.Grabar

Izkušnja je stroga učiteljica, ker terja, da najprej opraviš izpit in se šele potem začneš učiti.

D.Eisenhower

Izobraževanje v sporazumevanju za vodenje

K uresničevanju poslovne filozofije našega rudnika "Človek, delo, znanje" – predvsem slednjega – veliko prispeva naša služba za izobraževanje. Tako je med druge naloge v svoj delovni načrt za leto uvrstila tudi organizacijo izobraževanja naših vodilnih delavcev v sporazumevanju, komuniciranju za vodenje.

To izobraževanje je organizirala s seminarskim delom v desetčlanskih skupinah (eno od njih vidimo na gornji sliki).

Vsaka takšna skupina naj bi se sestala dvakrat – najprej za izobraževanje v komuniciranju sploh in nato še v komuniciranju za vodenje.

Prva 10-članska skupina za to izobraževanje se je prvič sestala že lani 17. decembra ter v prijetnem in mirnem ambientu Vile Široko v Soštanju prisluhnila predavanju vodje vsega tega izobraževanja – Janka Mijoča, diplomiranega psihologa iz naše

Osebna uspešnost – uspešnost podjetja

Pod tem naslovom je 6. aprila potekal v veliki dvorani Zdraviliškega doma Dobrna celodnevni seminar, ki sta ga organizirala naša služba za izobraževanje in Alpha center, Ljubljana.

Med okoli šestdesetimi udeleženci seminarja je bilo največ vodilnih delavcev iz našega rudnika, nekaj pa tudi iz drugih podjetij v celjski regiji.

Seminar je vodil Richard H. Greene iz Kalifornije (ZDA), priznani strokovnjak s področja komuniciranja po nevrolingvističnem programiranju.

Predavatelj je najprej razložil dokaj tujo zvezo navedenih treh poj-

mov v naslovu tega seminarja ter s tem poslušalce seznanil, da se bodo srečali s povsem vsakdanjim doživljanjem. Kajti komuniciranje po nevrolingvističnem programiranju pomeni verbalno in neverbalno programiranje človekovega živčnega sistema; torej vpliv, reagiranje in interaktivno delovanje jezikovnega in nejezikovnega sporazumevanja na človekove živce. To pa je proces človekovega vsakdanjega sporazumevanja z vsakim človekom, njegovo vsakodnevno življenje, ki vključuje odnose s sodelavci, prijatelji, družinskimi člani in tudi sporazumevanje s samim seboj.

Drugo srečanje te skupine je popeljal krajši film, ki je gledalce na karikiran, precej pretiran, a zato zelo učinkovit način, skušal podučiti, kako postati in biti dober vodja.

Delo članov te skupine – kakor tudi vseh drugih skupin, ki so to izobraževanje že imele; dozdej se jih je namreč pri njem zvrstilo že pet, do polletja pa naj bi bile vanj vključene še tri – je vseskozi potekalo neprisluseno, sproščeno. In zato so bili z njim vsi zelo zadovoljni. To so zapisali v izvedeni pismeni anketi ob koncu izobraževanja.

Diana Janežič

Podleg vsebine seminarja je bil za-

KAKO PROIZVAJAMO?

Proizvodnja premoga v našem rudniku v marcu v primerjavi s predvideno v osnovnem, letnem načrtu in v primerjavi s predvideno v mesečnem načrtu:

Jama Preloge	114 390 ton	(75,46 %, 92,32 %)
Jama Pesje	152 790 ton	(79,74 %, 92,10 %)
Jama Škale	54 740 ton	(391,00 %, 153,33 %)
Priprave	18 080 ton	(89,06 %, 95,66 %)
Skupaj RLV	340 000 ton	(90,07 %, 98,72 %)

V marcu smo imeli 21 delovnih dni.

Proizvodni načrt za april

(V oklepajih so navedene proizvodne naloge iz osnovnega, letnega načrta!)

Jama Preloge	120 000 ton	(138 050)
	6 000 t/dan	(6 903)
Jama Pesje	168 000 ton	(188 400)
	8 400 t/dan	(9 420)
Jama Škale	44 000 ton	(36 700)
	2 200 t/dan	(1 835)
Priprave	18 000 ton	(18 550)
	900 t/dan	(928)
Skupaj RLV	350 000 ton	(381 700)
	17 500 t/dan	(19 085)

Za april smo načrtovali 20 delovnih dni – ob vseh prostih sobotah.

V trimesečju januar – marec 1992 smo v RLV odkopali 1 075 000 ton premoga ali 101,59 % glede na osnovni načrt.

Proizvodni sektor Skupnih služb RLV,
Oddelek za tehnične plane in analize

nimiv tudi predavatelj, Richard H. Greene – vidimo ga med seminaristi na spodnji sliki na tej strani.

S svojim nastopom – dinamičnostjo, sočnim govorom, odprtostjo in, seveda, strokovnostjo – je naredil na poslušalce zelo močan vtis, žal pa mu poslušalci niso mogli povsem slediti. Za to jim je manjkal sproščen odziv v seminarskih situacijah. Obremenjeni so bili z zavrtošjo, nesproščenostjo, sramom in strahom pred javnim nastopanjem, sodelovanjem v zaigranih, a še kako res-

ničnih življenjskih situacijah.

Richard H. Greene je udeležencem seminarja ponudil veliko. Razkril jim je umetnost komuniciranja med ljudmi, povezavo naših možganov in telesa, odgrnil veliko novih pogledov na odnose med ljudmi, dokazal, da se lahko sporazumevamo drugače, če se le potrudimo in spremenimo sami sebe. Če odvrzemo stare načine komuniciranja, ki so nam jih privzgojili starši, učitelji, prijatelji, in se naučimo novega načina.

Diana Janežič

RUDAR, glasilo Rudnika lignita Velenje
Organ pri glasilu: Odbor za informiranje,
predsednik Jože Hace

Odgovorni urednik: Diana Janežič

Naslov uredništva: Rudnik lignita Velenje, glasilo Rudar,
Partizanska 78 (NOP), 63320 Velenje

Telefon: (063) 853-312, interna številka 1815

Izdelava fotografij: Ivan Pungartnik, Jamomerstvo RLV

Tisk: Tiskarna Velenje, (Štrbenkova 6, 63320 Velenje)

Naklada in izdajanje: 4 200 izvodov enkrat na mesec

Po mnenju Ministrstva za informiranje z dne 14. 2. 1992, št. 23/67-92, se glasilo Rudar šteje za izdelek iz tar. št. 3, tč. 13 Tarife prometnega davka.

Nagradna križanka za 1. maj

		Sestavitelj in narisatelj: LOM		ZIMZELENA SOBNA RASTLINA	DELAVEG V ŽELEZARNI	DRŽAVA NA SEVEROVZH ODA	ŽEN. IME (JOLKA)	ŽVIŽNOAMER KUKAVICA				
PATER VIAČER		ANGLEŠKI FILM. IGRALEC PATER		SEV. AMER. DIVJE GOJ. VROD (meso)				ŽELEZIN POSTAJA	NAZIV ZA HERCEGOV GA		GORNJI DEL STOPALA	DRUGO IME ZA ANIENE
OZNAKA FAK 3- RAINEGA SISTEMA		ČEBELICA RIMSKA 451		DOBOJ			VREKOVNIK					
PROIZVA JALEC IN PROBAJA * LEO VIOLINI				Alfred Nobel			VELIKI AFRIŠKI KUŠČAR					
MESTO NA JUGU JAPONSKO							AZORSKI OTOKI					
PO BOJNE ČASČENO BITJE							Horatio Nelson			TORINO		
NEKDANJI TURŠKI VELIKAŠI		AVTOM. OBN. ITALIJE ZELEN ORAR KAMEN					NOKTURNO			REKA V KANADI glas. naziv za Peace River		
JUNIOR (okrajš.)		Nikola Tesla ANGLEŠKI IGRALEC (okrajš.)					OVERITEV			VIBOKI IGRALNE KARTE		
RIŽEVO ŽGANJE				POHOŠKI PAVLIHA			RIMSKA 950			GRŠKI BOJ VOJNE GERMANSKI OREL		
DELO, POSEL (pogovor)												
IKARIJCI										ZID		
RADIOAKT. KEMIČNA PRVINA (IO)				DEL ČLOV. TELEGA		STARA PLOGOV. MERA	IZGORNJI ČLOVEŠKI UD	Rodolfo Braziani	MESTO V FRANCIJI			
ZAGREB		STRAHO- VLADA MONGOLSKI VLAD. NASLOV					PRIPADNIK AONOV			ČASOVNA MERSKA ENOTA	VELIKOMORSKI SESALEC DUHOVNIK (daničnj.)	
STARO STREL. OROŽJE		BARVA IGRALNIH KART RADIJ					VIJAK (po domače)			RENIZ KOŠARK. KLUB		
DRŽAVNA BLAGAJNA				OPICA IZ JUGOVZH. AZIJE			SEVERNO- AMER. MALI MEDVEDEK POSFOR					
1000 kg				NOMAD PUNE KI SE ŽIVELI NA SEVERU KAVKAZA						MESTNI NASAD		

SLOVARČEK ZA POMOČ PRI REŠEVANJU: KEAN – Edmund, angleški igralec, 1787 – 1833, **MIAKIT** – mesto na skrajnem severovzhodu bivše ZSSR, **ONODA** – mesto na jugu Japonske, **REDON** – mesto v Franciji

Rešitve s svojim točnim naslovom pošljite v Uredništvo Rudarja (Rudnik lignita Velenje, glasilo Rudar, 63320 VELENJE, Partizanska 78 – NOP) do 15. maja. Izmed poslanih pravičnih rešitev bomo tri izžrebali in njihove avtorje lepo nagradili. (Uredništvo)

Srečno!

Lepo praznujte!